

KU Brussel: opium voor het volk

p. 3

Wetenschap en maatschappij, deel IV: kerk en leven

pp. 8-9

Peter Slabbynck: het monument van de Vlaamse dieren tuin

p. 11

Betoelaging sociale voorzieningen komt niet ter sprake

Rektoren lanseren voorstel rond basisfinanciering

Vrijdag jongstleden besprak de Vlaamse Interuniversitaire Raad (Vlir) met de minister van Onderwijs Marleen Vanderpoorten (VLD) een voorstel rond de basisfinanciering van de universiteiten. De Vlaamse academische wereld vindt de huidige financiering inefficiënt en niet voldoen aan de reële noden. Het voorstel komt neer op een bevrozing van de huidige toestand voor een periode van zeven jaar. Intussen kan nagedacht worden over een volledig nieuwe regeling.

Dat er een ernstig probleem is met de financiering van universiteiten, is al lang duidelijk. De rektorale speech bij de opening van dit academiejaar was bijna volledig gewijd aan de centen. Rektor Oosterlinck stelde toen dat er te weinig werkmiddelen zijn om aan de maatschappelijke verwachtingen van onderzoek, onderwijs en internationalisering te voldoen. Volgens Oosterlinck moet het budget verhoogd worden maar ook de financiering op basis van het aantal studenten moet veranderen. Nu wordt een student in de ene instelling soms de helft beter gefinancierd dan in de andere, wat de rektor onaanvaardbaar en ongrondwettelijk vindt.

De studentenspeech maakte duidelijk dat de academische overheid en studenten het voor een keertje roerend eens waren. De Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie (Loko) pleit voor een verhoging van de omvang van de overheidsfinanciering. Deze is ontoereikend en zou op zijn minst op het niveau moeten gebracht worden van België's naaste handelspartners.

Net zoals hun rektor hekelden de studenten een basisfinanciering die grotendeels gebaseerd is op de studentenaantallen. Dit systeem moet drastisch gekorrigeerd worden. Het basisprincipe wensen de studenten evenwel te behouden. Zuiver kwaliteitsgedreven financiering zou het risico kunnen inhouden dat uniëfs zich volledig afkeren van hun democratiseringsopdracht en zich nog enkel gaan richten op de betere studenten.

Volgens Loko moet een vernieuwde financiering afstappen van het systeem van de jaarlijkse betoelaging. Loko stelt een systeem voor waarbij een daling in studenten zich pas na vijf jaar laat merken in de basisfinanciering van de overheid naar de universiteit toe.

Vlir

Vrijdag jongstleden ontving minister van Onderwijs Vanderpoorten de Vlaamse rektoren om een stand van zaken te vragen over enkele punten. Van de rektor van de KUB Constant Matheussen en de rektor van de UA Rudy Verheyen vernam Veto dat de Vlir een voorstel rond de basisfinanciering had voorgelegd aan de minister: de univer-

siteiten zouden hun basisfinanciering op het huidige niveau van elke instelling willen 'bevriezen', en dat voor een periode van zeven jaar. Daarenboven vragen ze aanpassingen indien de overheid bijvoorbeeld bijkomende onderwijsbevoegdheden aan een instelling toewijst of als er meer studenten bijkomen. Ondertussen kan er gewerkt worden aan een 'degelijke' financieringsregeling.

Op de vraag of vrijdag ook voorstellen werden gelanceerd rond de sociale betoelaging en de penibele situatie van de sociale voorzieningen in het algemeen, antwoordden beide rektoren echter ontkennend. Nochtans bestaat ook hier een enorme discrepantie tussen de overheidsfinanciering en de reële noden. Op de begrotingsvergadering van de Raad voor Studentenvoorzieningen (RvS) van de KU Leuven in oktober '99 werd zelfs duidelijk dat voor het eerst sinds de Sint-Annabesparingen van 1986 er globaal moest bezuinigd worden.

Trend

Ook hier knelt hetzelfde schoentje: een financiering afhankelijk van de studentenaantallen. RvS krijgt zijn geld uit twee potmonees: enerzijds betaalt de overheid jaarlijks een bedrag dat schommelt naargelang het aantal ingeschreven studenten. Een heikel punt hierbij is dat de grootste instellingen, zoals de KU Leuven het minst krijgen. De KU Leuven krijgt 8.353 frank per student en de KUB 14.669. Men gaat er immers van uit dat een grote instelling kan genieten van schaalvoordelen, waardoor de sociale voorzieningen relatief gezien goedkoper aangeboden kunnen worden. Anderzijds is er de toekenning van een deel van de gelden die studenten betalen bij hun inschrijving. Reeds enkele jaren kampt de KU Leuven echter met een dalend aantal nieuwe inschrijvingen en het wordt duidelijk dat deze trend zich nog enkele jaren zal verderzetten. Mede daardoor pleit RvS om de financiering minder studentafhankelijk te maken.

Tot de begroting van oktober 2000 heeft de Leuvense sociale sektor tijd voor een oplossing. Als er geen regeling komt, dan blijft RvS zitten met een put van acht tot twaalf miljoen frank en dan moet er hoogstwaarschijnlijk flink gesnoeid worden.

Een tekort van acht miljoen frank wil concreet zeggen dat de Alma het met vier miljoen frank minder moet doen. Dat is omgerekend ofwel vier frank meer per maaltijd of vier personeelsleden ontslaan. De huisvesting van de KU Leuven kijkt in dit rampenscenario aan tegen een tekort van twee miljoen frank. Mogelijke oplossing: de maandhuur doen stijgen met honderd frank. Wat de psychomedische begeleiding betreft, daar kan men alleen saneren door te beknielen op het personeel. Ook de Leuvense studentenbeweging deelt in de klappen.

Deze foto heeft uiteindelijk niets met deze Veto te maken. Voor meer informatie kan u altijd terecht op het nummer 016/21.19.00

(foto Rolf Op de Beeck)

Als minister Vanderpoorten het voorstel aanvaardt, is er tijd om te denken aan de betoelaging van de sociale voorzieningen. Deze intentie werd bovendien ook opgenomen in het regeerakkoord. Het is wel bijzonder bedroevend dat vrijdag de rektoren hierover geen woord hebben geroid. In een telefonisch onderhoud met Veto benadrukte rektor Oosterlinck dat hij volgend maand deze problematiek zal aanbrengen bij de Vlir.

Recht

Studenten hebben recht op een gedege onderwijsinfrastructuur en de vooralsnog onvoltooid democratisering van het onderwijs heeft nog steeds nood aan ruim opgevatte sociale betoelaging. Eerder werd in Veto al de dalende werking van het stu-

dietoelagenstelsel belicht. Veel jongeren kunnen maar de stap maken naar het hoger onderwijs mits allerlei gemeenschappelijke voorzieningen zoals huisvesting, restaurants, enzovoort.

Een nota van de ad hoc-kommissie toelagen van RvS biedt een aantal denkpunten. RvS wil vooreerst geen politieke oplossing maar een fundamentele, opdat er een budget zou gemaakt worden in functie van de noden. In het bijzonder op het vlak van de sociale voorzieningen zou best instelling-overschrijdend gedacht worden. Bij het toekennen van sociale toelagen zou de overheid veel meer rekening moeten houden met de verschillende behoeften aan sociale voorzieningen van de universiteiten of hogescholen.

Bart De Schrijver

Veto
 's Meiersstraat 5
 3000 Leuven
 Tel 016/22 44 38
 Fax 016/22 01 03

Jaargang 26
Nummer 23
6 maart 2000

Ver. uitg.: Peter Mangelschots
Hoofdredactie: Bart De Schrijver
Redaktiesekretaris: Peter Mangelschots

Redactie: Stijn Bovy, Marie-Anne Dedeurwaerdere, Filip De Keukeleere, Margo Foubert, Loes Geuens, Joost Helsens, Diederik Vandendriessche, Pieter Van der Aa

Doka: Jimmy Debruyne, Rolf Op de Beeck, Steven Van den Eede, Pieter Van der Aa, Jochen Verghote

Medewerkers: Katelijne Beerten, Yves Dejaghere, Nico Demeyere, Caroline Leysen, Roeland Smets, Tine Swaenepoel, An Van De Moortel, Nathalie Van Leuven, Matthieu Van Steenkiste

Layout en vormgeving: Dirk Bernard, Marie-Anne Dedeurwaerdere, Filip De Keukeleere, Bart De Schrijver, Loes

Geuens, Joost Helsens, Chloé Heerman, Willy Leung, Peter Mangelschots, Sofie Overstijns, An Van De Moortel, Pieter Van der Aa, Steven Van Dessel

Cartoon: Seb
Catering: Loes Geuens
Dtp: Dirk Bernard, Filip De Keukeleere, Loes Geuens, Willy Leung, Steven Van Dessel
Spelling: Marie-Anne Dedeurwaerdere, Joost Helsens

Eindredactie: Marie-Anne Dedeurwaerdere, Joost Helsens
Assistentie-eindredactie: Heidi Van Hout

Internet-Veto:
<http://www.veto.student.kuleuven.ac.be>
e-mail: veto@veto.student.kuleuven.ac.be

Zetwerk en publiciteit
 Alfaset Leuven (016/22.04.66)
Drukkerij: Kempenland (Herentals)

Oplage: 9000 eksemplaren
ISSN-nummer: 0773-5162

Abonnementen
 Studenten: 250fr/6,20 €; niet-studenten: 350fr/8,68 €; buitenland: 700fr/17,35 €; steun vanaf 1000fr/24,79 €; over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77

Redactievergadering
 iedere vrijdagmiddag om 16.00 u

Kringraad verkiest u

Kringraad, een van de zes geledingen van de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie (Loko), begint binnenkort weer aan zijn jaarlijkse vernieuwing van de beleidsfuncties. Alle plaatsen worden door dit bericht vakant verklaard.

De voorzitter (één persoon) en vrijgestelden (twee personen) worden verkozen op de Algemene Vergadering (AV) van 31 maart 2000. Op de AV van 28 april 2000 wordt de reeks verdergezet met de verkiezing van een nieuwe informatikavertegenwoordiger (één persoon), een nieuwe alfasetbeheerder (één persoon), de Internationaal-vertegenwoordigers (twee personen) en de vier mensen voor op Akademische Raad (twee uit Humane Wetenschappen, één uit Biomedische en één uit Eksakte Wetenschappen) om de stem van de studenten te laten weerklinken. Op 5 mei 2000 worden op de AV de laatste functies verkozen. Er wordt dan gestemd over vier

personen voor Onderwijsraad (twee uit Humane, één uit Biomedische en één uit Eksakte Wetenschappen), twee personen voor de vertegenwoordiging op de Vereniging van Vlaamse Studenten (VVS), drie mensen voor de lerarenopleiding (één uit elk van de drie groepen). Tot slot is er de taak van kringcoördinator (één persoon).

Indien u zich kandidaat wenst te stellen voor een of meerdere functies dan dient u een schriftelijke motivatie alsook een curriculum vitae te bezorgen op het kantoor van Kringraad, 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven. Deze moeten ingediend zijn uiterlijk de woensdag voor de betreffende Algemene Vergadering om 18 uur. U kan op het kantoor ook steeds terecht voor meer informatie over de precieze invulling van de taken. Telefonisch zijn wij te bereiken op het nummer 016/22.31.09 en dit elke werkdag tussen 14 en 18 uur.

(svd)

lezersbrieven

Fokke en Sukke

Groot was onze verbazing toen we kennis namen van de inhoud van uw vorig nummer. U vond het nodig de naam van de Mensenzoon te misbruiken in een vulgaire tekening. Wij wensen met klem te protesteren tegen deze uiting van religieuze discriminatie en onverdraagzaamheid. Wat u

doet getuigt van intense minachting voor miljoenen gelovigen over de hele wereld en is ongepast voor een blad dat financiering ontvangt van een katholieke universiteit. Wij vragen derhalve dat u zich in het vervolg onthoudt van dergelijke laagheden. Met zulke vulgariteiten schendt u overigens het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (vrijheid van geloofsovertuiging), en toont u aan van hetzelfde kaliber te zijn als de fascistien van het Blok.

Maarten Dupont, namens Jong Thomas More Genootschap

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven en moeten vóór vrijdagmiddag 16.00 u binnen zijn, liefst op diskette of via e-mail veto@veto.student.kuleuven.ac.be.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten-)aktualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking; de schrijver moet steeds naam, studiejaar en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weggelaten worden in Veto.

Brieven die langer zijn dan 2400 tekens (spaties inbegrepen), wat overeen komt met ± 1,5 gerikte bladzijde (met dubbele interlinie) worden in principe ingekort. De redactie behoudt zich het recht voor brieven niet te plaatsen.

kruiswoordraadsel

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

Horizontaal — 1 Vorm van neerslag — Franse havenstad 2 Semitische taal 3 Gewicht — Plaag — Insekt 4 Muzieknoot — Rang in de maatschappij — Europese rivier 5 Vlekje in kontrasterende kleur — Windrichting 6 Verbond — Luizen 7 Italiaanse rivier — Staat in het Midden-Oosten 8 Zangnoot — Onkruid met brandharen — Nikkel 9 Meisjesnaam — Plechtige gelofte — Lofgedicht 10 Hulpmiddel bij het rekenen 11 Minnaar — Poezengeluid.
Vertikaal — 1 Vormelijk, beleefd — Strijdperk 2 Natuurlijkheid, echtheid 3 Aggregatietoestand — Europese rivier — Bevel 4 Bijwoord — Kijkglas in een deur — Voegwoord 5 Vracht — Huidverharding 6 Belgische rivier — Hemellichaam 7 Europese hoofdstad — Nederlandse stad 8 Muzieknoot — Zwabber — Drietenige lui-aard 9 Europeaan — Roem — Familielid 10 Algemeen optroep 11 Kaartspel met 78 kaarten — Deel van een vis.

Door Filip De Keukeleere

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT
LEUVEN

Informatie voor afstuderenden

Wegens succes verlegd!

Jobinformatiedag K.U. Leuven

Woensdag 15 maart 2000
 Sporthal De Nayer (Tervuursevest 101, Heverlee)
 van 10u tot 13u en van 14u tot 17u.

Met -bespreking van sollicitatiebrieven door ervaren personeelschefs
 -vacaturedatabank op internet
 -infosessies over • doctoreren (10u)
 • starten met een eigen zaak (14u)

Laat ook je CV openen in een profielboek dat aan de aanvrage bedrijven wordt aangeleverd! (CV voor 10 maart binnenbrengen bij Kennov Twerkstelling)

Meer informatie:
 Kennov Twerkstelling K.U. Leuven
 Atrouchcollege
 Meiersstraat 5
 3000 Leuven
 tel.: 016/22 41 05
 fax: 016/22 41 38
 e-mail: info@k.u.leuven.ac.be

«Hoezo? Opium voor het volk?»

Onderwijs is geen massaproduct'. Met deze slogan promoot de Katholieke Universiteit Brussel (KUB) haar eigen kleinschaligheid. Deze kleinschaligheid betekent in de praktijk een vijfhonderdtal studenten voor zes kandidaatsopleidingen in de humane wetenschappen en voor een aantal Voortgezette Akademische Opleidingen (VAO's). Het bestaan van de KUB wordt echter af en toe in vraag gesteld. Zo deed Onderwijsminister Vanderpoorten in volle inschrijvingsperiode hieromtrent enkele straffe uitspraken. KUB-rector Constant - 'Stanny' - Matheussen verdedigt zijn instelling echter met vuur en vlam en vindt dat zij een verantwoorde functie vervult in het Vlaamse onderwijslandschap. Desnoods kan hij voor de op til zijnde rationalisering nog altijd een kaarsje branden in de nabijgelegen Basiliek van Koekelberg.

Veto: De Leuvense rektor Oosterlinck definieerde (Veto jg 26, nr 15) de rationalisering van het universitair onderwijs als volgt: "Rationalisering betekent het aanpassen van het studieaanbod zowel naar aantal opleidingsplaatsen als naar inhoud zodat de schaarse overheidsmiddelen 'optimaal' worden aangewend". Wat vindt u van deze definitie?

Constant Matheussen: «Ik heb met Oosterlinck over die definitie gesproken. Ik vroeg hem of hij ook van mening was dat er geen kenniscentra mogen worden afgeschaft. En hij verzekerde mij dat alle kenniscentra moeten blijven bestaan. Over die definitie is nogal wat te doen geweest op de laatste vergadering van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR). Op zich is het een definitie die nogal wat mogelijk maakt. Langs de andere kant kan men moeilijk om de vaststelling heen dat er verwachtingen op de agenda staan. Die definitie is in abstracto een goed uitgangspunt, maar in concreto bleek op de VLIR-vergadering dat mensen daar vragen bij hebben.»

Veto: En wat zijn dan concreet uw verwachtingen?

Matheussen: «Het optimalisatie-debat wordt al jaren gevoerd met als medespeler ere-rector Dillemans. De rapporten van Dillemans hebben ideeën aangebracht waarbij een studentgebonden financiering een gegeven was. Zijn opdracht hield niet in om het financieringssysteem te herbekijken. Het was voor hem dan ook een bijzonder moeilijke opdracht omdat een student die naar instelling A ging niet naar instelling B of C ging. Men had dus te maken met een concurrentieel element dat onmiddellijk reperkusies had op de verdeling van de middelen. Toch is Dillemans behoorlijk in zijn opdracht geslaagd. Door de 25-punten-nota werd gedeeltelijk een consensus bereikt.»

Augustus

«Het kader waarin de discussie nu gevoerd wordt, zou enigszins meer mogelijkheden kunnen bieden. De VLIR wil namelijk niet langer volgens een studentgebonden systeem financieren en ik heb de indruk dat het ministerie dat wenst te onderschrijven. Zo wil men een zekere rust tot stand brengen door te werken met een vaste financiering gedurende ettelijke jaren. Dat wordt bepleit in het VLIR-dokument dat vrijdag in aanwezigheid van de minister besproken wordt. Ik meen dat nog andere rektoren vinden dat er financiële rust moet komen.»

Veto: Uw instelling wordt misschien wel het meest getroffen door de studentgebonden financiering.

Matheussen: «In de huidige formule speelt het studentenaantal inderdaad een grote rol, maar is er ook een vast forfait. Als je achteruitgaat in studentenaantallen, dan voel je dat. In dat opzicht zouden bepaalde

uitspraken van de minister in augustus ons zwaar slagen treffen. Wij waren in inschrijvingsaantallen aan het stijgen en die stijging is plots stilgevallen toen in de media verscheen dat de minister het bestaan van onze instelling problematisch vond. Die berichten beruisten echter op een misverstand. Bovendien leeft ook de hardnekkige mite dat de KUB financiële moeilijkheden kent, wat niet klopt. Wij kunnen met ons budget de dingen doen die wij wensen te doen.»

Veto: Die mite wordt natuurlijk ook gevoeld doordat u geen wetenschappelijke bovenbouw heeft.

Matheussen: «Het is niet omdat je geen licenties inricht, dat er niet aan wetenschappelijk onderzoek wordt gedaan. Naar aanleiding van onze laatste dies natalis had ik in de receptieruimte een aantal kasten geplaatst waarin ik recente boeken tentoonstelde van de professoren die hier werken en dat was toch een indrukwekkend aantal. Bovendien is wetenschappelijk onderzoek in de humane wetenschappen kwa noden toch wel verschillend van het onderzoek in de positieve wetenschappen. In de humane wetenschappen speelt het onderzoek zich vaak af in combinaties tussen mensen, die tot stand komen op basis van gemeenschappelijke interesses. De personele contacten worden pas later institutioneel gemaakt. Aan deze instelling wordt de kwaliteit van universitair onderwijs, die voor een groot gedeelte ontstaat door onderzoek, wel degelijk nagestreefd.»

Eksplorie

Veto: Heeft Vlaanderen nog wel kandidatuursinstellingen nodig?

Matheussen: «Als we kijken naar de discussie rondom de optimalisatie, dan houdt optimalisatie in dat een instelling ernaar streeft niet goed, maar optimaal te presteren. Dat is de idee die ligt achter de zin dat geen kenniscentra worden afgeschaft. Kandidatuursinstellingen kunnen inderdaad niet zelfstandig functioneren, maar welke universiteit kan dat wel? Geen enkele universiteit kan voor alle aspecten van een vakgebied een hoogleraar aanbieden waarbij men op elk vlak aan de spits van de wetenschap staat. De specialisatiegraad die van lesgevers wordt verwacht neemt toe naarmate men hoger gaat. Het hoogste in de opbouw van de piramide zijn de VAO's waarin de professoren kunnen zeggen: 'dit is mijn vak'. VAO's bieden wij wel aan, omdat de wetgever ons dat mogelijk gemaakt heeft. De wetgever heeft ons echter in het algemeen een zeer beperkte manoeuvreerruimte gegeven, maar binnen die beperkte ruimte zijn alle visitatierapporten telkens zeer positief geweest.»

Veto: Wat zijn de voordelen van de kleinschaligheid voor de studenten, als ze toch moeten vertrekken na de kandidaturen?

Matheussen: «Om te beginnen gebeurt de overgang van sekundair naar hoger onderwijs in een dialoogerende vorm van onderwijs. Wij proberen studentgericht onderwijs aan te bieden. Dialoogerend onderwijs is nu eenmaal makkelijker in een kleine groep. Een kleine afstand tussen professoren en studenten is een meerwaarde.»

Veto: Voor de staat moet het in stand houden van kandidatuursinstellingen ook nog financieel haalbaar zijn.

Matheussen: «Die instellingen zijn er gekomen in een periode van eksploderende democratisering. De financiële last is eigenlijk bijzonder laag. Algemeen kan men stellen dat zij ongeveer tweehonderd miljoen bedraagt. Ik heb ons budget ooit eens vergeleken met voetbalploegen in Frankrijk. Een bescheiden eerste-klasseer als Nancy had nog altijd een jaarbudget dat een veelvoud was van ons jaarbudget. Hier is dus

(foto Jimmy Debruyne)

sprake van prioriteiten: loont het de moeite om jongeren dialoogerend onderwijs aan te bieden? Ik denk dat het antwoord positief is. De KUB staat voor drie pijlers: ten eerste studentgerichtheid. De deur van mijn kantoor staat altijd open en studenten kunnen hier binnenkomen wanneer ze willen. Ten tweede willen wij kwaliteit aanbieden en daarom moet onderzoek hier zijn plaats krijgen. Wij trekken daar in ieder geval belangrijke sommen voor uit. En ten derde proberen wij te profiteren van de voordelen van de Brusselse situatie. Daarnaast is het zo dat mensen hier beginnen en daarna uitwerpen. Maar wij zeggen niet waar zij naartoe moeten gaan.

Wij oefenen nooit invloed uit op de licentietekste van studenten.»

Veto: Nochtans willen de Sorbonne- en

Bologna-verklaringen dat er geleidelijk aan internationaal drie cycli worden ingevoerd.

Matheussen: «Op de laatste VLIR-vergadering was er op dat vlak een merkwaardige discussie. Zo merkte rektor Oosterlinck op dat een aantal elementen uit de 25-punten-nota van Dillemans achterhaald zijn omdat de Sorbonne- en Bologna-verklaringen ze doorkruisen. De kabinetchef van minister Vanderpoorten antwoordde dat hij heel wat terughoudender is geworden tegen die verklaringen omdat hij vermoedt dat bijvoorbeeld de Franse minister van onderwijs Allègre via de verklaringen de eigen onderwijshervormingen wil doorvoeren. Voor de kabinetchef is het dan ook noodzakelijk dat eindelijk eens duidelijk bepaald wordt wat het einddoel is van de Vlaamse onderwijshervormingen. Ook rektor Oosterlinck gaf trouwens toe dat de Europese landen de verklaringen verschillend interpreteren. Op het Sorbonne-Bologna-spoor staat een trein die voortrolt, maar er zijn duidelijk vragen bij de richting van die trein.»

Veto: Vanuit Europa terug naar Brussel. VUB-rector Witte stelde in haar openingstoespraak voor om samen te werken. U stond daar niet zo positief tegenover. Waarom niet?

Matheussen: «Om te beginnen wil ik zeggen dat ik in het Veto-interview met rektor Witte een aantal termen niet korrekt vond. In uw inleiding had u de term aartsvijanden gebruikt, wat eigenlijk niet juist is. Het is niet omdat je van mening verschilt, dat je een aartsvijand bent. Daarnaast vond ik de titel op de voorpagina merkwaardig: "KUB niet langer opium voor het volk". Volgens mij moet men Marx's uitspraak 'Opium des Volkes' vertalen met 'opium van' en niet met 'opium voor het volk'. Daarnaast weet ik niet welke vorm van opium of geborneerdheid wij verspreid zouden hebben. Wij staan voor een zeer tolerant aanbod. Tussen de KUB en de VUB bestaan reeds vormen van samenwerking en die kunnen zeker nog uitgebreid worden. Maar elke instelling moet vrij blijven te kiezen met wie ze samenwerkt. Samenwerking hoeft zich niet te beperken tot de grenzen van de Brusselse regio. Ik zie niet in waarom gesprekken tussen de KUB en de KUL bedreigend zijn voor de VUB. Overigens zoekt ook de VUB samenwerkingsvormen over de regiogrenzen heen.»

Vakbeschrijving

Veto: Nochtans bestaat de vrees voor de 'katholieke konfederatie' KUL-Kulak-KUB.

Matheussen: «Die vormen van samenwerking liggen voor de hand. Maar dat neemt niet weg dat wij bijvoorbeeld bij vakatures die mensen kiezen die het best bij de vakbeschrijving passen en dat zijn niet noodzakelijk mensen die hier gestudeerd hebben. Geef nu toe: opener kan je toch niet zijn!»

Diederik Vandendriessche

Sjarmant, maar wat vaag

Aet Vlaams Parlement beoordeelde vorige week de beleidsnota van de minister van Onderwijs, Marleen Vanderpoorten (VLD). 'Nogal vaag', zo luidt het gezamenlijke oordeel van oppositie- en meerderheidspartijen. Het Parlement vraagt de minister om een timing, budgettering, actieplan en een bepaling van prioriteiten.

Vanderpoorten is de mening toegedaan dat de onderwijsactoren, dus onder andere de studenten, deze taak op zich moeten nemen. De Vereniging van Vlaamse Studenten (VVS) is nu een belangrijke gesprekspartner. VVS is gesjarmeerd door de beleidsnota maar heeft bedenkingen; vooral de bevestiging van de enveloppefinanciering voor hogescholen wekt wrevel op.

De beleidsnota gaat uit van democratisering, kwaliteitsonderwijs en participatie. De minister wil "rust in het onderwijs brengen". Na de vele hervormingen moeten instellingen de tijd krijgen om ze door te voeren. De gekompliceerde en overgedetailleerde regelgeving moet eenvoudiger en helderder worden. Verder zal de overheid slechts interveniëren als essentiële maatschappelijke waarden op het spel staan, bijvoorbeeld wanneer de kwaliteit van het onderwijs in gevaar komt.

Vanderpoorten is echter geen die hardliberaal. Het creëren van meer kansen voor mensen uit lagere sociale klassen is een prioriteit, want "voor zwakkeren is regelgeving geen beperking, maar juist een bevelling van hun reële vrijheid". De financiële, sociale en culturele drempels voor de toegang tot en doorstroming in het onderwijs zijn voor kansarmen nog steeds te hoog. Dus minder leerlingen doorverwijzen naar het Bijzonder Lager Onderwijs (BLO), het aantal zittenblijvers doen dalen en het technisch en beroeps onderwijs opwaarderen.

Goedkoop

Een prangend vraagstuk zijn de sociale voorzieningen in het hoger onderwijs. Voor Vanderpoorten zijn die voorzieningen, samen met de studietoelagen, essentieel om het recht op een basisopleiding maximaal te garanderen. In december betoogden de hogescholen voor de eis om meer geld. Zij krijgen beduidend minder voor sociale voorzieningen dan de universiteiten. Er is echter hoop, want de regering wil de sociale toelagen voor unieff en hogescholen gelijkschakelen en meer samenwerking tussen hen bewerkstelligen. Nu bieden ze meestal afzonderlijk voorzieningen aan. Een Leuvense hogeschoolstudent kan bijvoorbeeld geen door de KU Leuven gesubsidieerde kamer huren. VVS vindt dat de samenwerking niet ver genoeg gaat. Zij pleit ervoor dat de betoelaging van sociale voorzieningen niet langer per instelling zou gebeuren, maar per regio. Dat zou een efficiëntere aanpak van de beschikbare middelen mogelijk maken: men voert dan immers een schaalvergroting door. Afhan-

kelijk van het soort studenten zou er meer of minder geld gegeven worden. Zo hebben koststudenten meer behoefte aan goedkope restaurants en huisvesting dan pendelstudenten.

Jokerbeurs

De studiebeurzen dekken al lang niet meer de ware studiekost. Twaalf jaar lang zijn de studietoelagen niet geïndexeerd wegens besparingen. Vanaf het academiejaar 2001-2002 zullen de toegekende bedragen eindelijk stijgen. Het jaar daarop zal de regering de verschillen wegwerken tussen de toelagen voor gehuwde ouderparen en éénoudergezinnen, en de verschillen tussen éénoudergezinnen onderling. In 2003-2004 voert men de jokerbeurs in — waardoor bissetudenten niet de volledige pot moeten betalen — en een bodemkadsraal inkomen, dat ervoor moet zorgen dat mensen die veel grond of een groot huis hebben maar weinig geld toch een beurs kunnen krijgen. Vervolgens worden de inkomensgrenzen opgetrokken. Wie nu uit een arbeidersgezin komt met twee werkende ouders, kan een beurs wel vergeten.

Zelfs met deze correcties blijft VVS ervan overtuigd dat het systeem van de studietoelagen niet het beste is: het is log en ondoorzichtig. Zo kunnen aanvragen van personen waarvan het inkomen onder het belastbaar inkomen ligt niet per computer worden verwerkt. Zij moeten nog langer dan anderen om hun geld wachten. "Erg bevorderlijk voor de democratisering van het onderwijs kan je dit niet noemen", aldus VVS.

Drempels voor kansarmen neerhalen is een prioriteit volgens de nota. In die zin is het verwonderlijk dat de hervorming van het beurzenstelsel niet onmiddellijk wordt ingevoerd, maar nog enige jaren op zich laat wachten. De financiële drempel is immers de meest absolute: die kan niet overwonnen worden door een sterke persoonlijkheid of goede wil, maar slechts door geld.

Voorwaarde

En geld is er. Het budget voor onderwijs is reeds gevoelig gestegen en de minister wil meer vrijmaken. Zij engageert zich om de basisfinanciering van de universiteiten — de gelden voor onderwijs en fundamenteel onderzoek — te verhogen. Daaraan is echter een voorwaarde verbonden: de universiteiten moeten hun aanbod rationaliseren. Volgend zinnetje, tot tweemaal toe vermeld in de beleidsnota, doet de wenkbrouwen van VVS fonsen: "Het globaal aanbod van studierichtingen over alle Vlaamse universiteiten mag niet toenemen. Dat betekent concreet dat indien er nieuwe studierichtingen worden gepland, er globaal minstens evenveel studierichtingen worden afgeschaft of gemeenschappelijk ingevuld." Volgens de studentenorganisatie houdt dit een automatisme in dat vanuit kwaliteitsoogpunt niet te verantwoorden valt. Rationalisatie moet losstaan van budgettaire argumenten.

De koppeling van rationalisatie aan financiering is ook voor de hogescholen van toepassing. Op voorwaarde dat er nieuwe fusies komen, kunnen hogescholen meer geld krijgen. De beleidsnota bevestigt het systeem van de gesloten enveloppefinanciering. Hiermee krijgen de hogescholen elk jaar eenzelfde vaste som, die ze naar eigen goeddunken kunnen aanwenden. Die som kan maar hoeft niet herbekeken te worden. De enveloppe is vastgelegd in een tijd van besparingen en voldoet niet; ook al omdat er veel meer mensen op hogescholen zijn gaan studeren. Vooral voor personeel is er geld tekort. Vanderpoorten is bereid de enveloppe te verhogen binnen de budgettaire mogelijkheden en op basis van objectieve argumenten. Tevens kan onderzocht worden of de verdeelstullets — die wijzen aan elke hogeschool een bepaalde som toe — nog korrekt zijn. Maar zelfs een verhoging van de gelden kan VVS niet verheugen. Zij is immers absoluut tegen het gesloten enveloppesysteem, omdat het geen rekening houdt met stijgende studentenaantallen. Volgens voorzitter Bart Gruyaert eisen de hogescholen zo'n bijkomende zeventienvijftien miljoen, maar de minister heeft slechts 185 miljoen toegezegd.

De regering engageert zich om de structuur van het hoger onderwijs te herte-

kenen volgens de principes van de Sorbonne- en Bologna-verklaring zoals onder de vorige legislatuur ook al het geval was. Zo'n beleid mag echter niet slaafs internationale teksten of gemiddelden volgen, waarschuwt VVS. De studentenorganisatie is wel bij met de aandacht voor de democratisering van het onderwijs. Vanderpoorten is tegen ingangsexamens en wil een betere oriëntering van scholieren. Ze wil de onderwijsvisities uitbouwen om de kwaliteit van basisopleidingen én van postgraduaat te bewaken. Wat die voortgezette opleidingen betreft, daar durft men gigantische inschrijvingsgelden voor vragen. Hopelijk verandert dit want: "De voortgezette opleidingen in het tertiair (hoger) onderwijs zullen in het kader van het levenslang leren een steeds grotere rol vervullen. De regering wil erover waken dat het democratisch recht ook in deze kwestie gewaarborgd is en wenst dus een nieuwe discussie over de inschrijvingsgelden." VVS zal hoopvol maar waakzaam afwachten.

Margo Foubert

Standpunt KU Leuven in eutanasiëdebat

Naar aanleiding van het eutanasiëdebat in de senaat heeft de Commissie voor Medische Eetiek van de faculteit Geneeskunde van de KU Leuven een standpunt geformuleerd dat gesteund wordt door de Akademische Fractie van deze faculteit. In dit standpunt verklaart de commissie dat zij tegen ieder wetsvoorstel is dat eutanasië uit het strafwetboek haalt. Daarnaast pleit zij voor een ondersteuning van de palliatieve zorg.

Volgens de commissie is de vraag naar een regulering van eutanasië een gevolg van onze gesekulariseerde samenleving. Een konsekwentie is het ontbreken van een religieus of spiritueel zingevend perspectief dat de dood overstijgt. Daarnaast koestert onze moderne westerse samenleving de illusie dat alles maakbaar is. Konfrontaties met onmacht en grenzen worden minder vlug aanvaard. De nieuwste ontwikkelingen in de geneeskunde bieden heel veel technologische mogelijkheden waardoor artsen moeilijker kunnen aanvaarden niet altijd het laatste woord te hebben.

De commissie stelt tevens vast dat de vraag naar eutanasië bijna altijd verdwijnt wanneer de patiënt concrete informatie krijgt over de mogelijkheden van opvang die een medisch team kan bieden. Hier bedoelt men een niet-actieve behandeling waarbij gepoogd wordt het comfort van de terminale patiënt te bevorderen. Uitgewerkte geformaliseerde kodes vermijden hier het opstarten of verderzetten van zinloze therapieën, wat niet hetzelfde is als een actieve levensverkortend. Dit is uiteraard een pleidooi voor een goede ondersteuning van palliatieve zorg, wat een totaalzorg is voor de patiënt en zijn familie op psychisch, sociaal en spiritueel vlak. Een belangrijke rol is hier weggelegd voor de faculteit Geneeskunde bij het opleiden van toekomstige artsen en specialisten. Men mag daarbij niet enkel aandacht schenken aan het formele onderricht. Belangrijk is ook het aanleren van een attitude om samen met het verzorgend team de terminale patiënt in zijn vertwijfeling bij te staan.

Doorheen heel haar standpunt wijst de commissie op het onderscheid tussen het 'opzettelijk levensverkortend handelen' en de 'goede dood'. In het eerste geval veroorzaakt de arts actief het overlijden. In het laatste geval komt het erop neer dat hij de onmacht met betrekking tot het ziekteverloop aanvaardt.

(mad)

(avdm)

Wanted dead or alive: drie posters

Op donderdag 3 maart 2000 werden in het station van Leuven drie posters weggenomen van de kunsttentoonstelling Ithaka in het station van Leuven. De posters waren van de hand van Katelijne De Corte.

Het eerste werk is een collage en schilderwerk getiteld *Johnny Depp* en toont een mannefiguur met daarnaast een Christusfiguur. Het werk was geschilderd op een basis van papier en fotocollages. De tweede poster luistert naar de naam *Maria Magdalena* en is in dezelfde techniek gemaakt als het vorige werk. Het stelt een vrouwenfiguur in zwart-wit voor. De laatste verloren dochter heet *Madonna* en is vervaardigd in een foto en collage-techniek, afgewerkt met olieverf.

Katelijne De Corte is laatstejaarsstudent aan het Sint-Lucas Instituut te Gent en deze drie kunstwerken maken deel uit van haar eindwerk. Dit eindwerk verliest nu een belangrijk stuk van zijn waarde door het missen van deze drie werken. Indien u deze werken kan terugvinden dan kunt u die bezorgen aan de KU Leuven of aan Katelijne zelf. Adres: Kloosterstraat 29, 9080 Lochristi. Tel: 09/355 68 21 (tijdens de kantooruren via Léon Lootens, diskretie wordt gewaarborgd).

Een gat in de Europese onderwijsmarkt

Kanzaam maar zeker geeft men de onderwijsstructuren op die vanaf de jaren vijftig tot zeventig hebben gezorgd voor de democratisering van het onderwijs. Deze stelling vormt meteen de rode draad in het boek *Les nouveaux maîtres de l'école* van Nico Hirtt. Vertrekend van een grondige studie van de publikaties van de Europese Commissie en de onderwijswerkgroep van de Ronde Tafel van de Europese Industrie, schetst Hirtt een toekomstscenario voor het Europese onderwijs, als produkt van een markt.

Sedert midden jaren tachtig willen politieke en economische belangengroepen het onderwijs hervormen in de naam van de strijd tegen schoolmislukkingen, burokratie en aanpassingen aan de vereisten van een post-industriële samenleving. Achter het diskoer dat met de hervormingsvoorstellen gepaard gaat, profileert zich echter een radikale verandering van het onderwijsstelsel.

Tussen 1945 en 1975 heeft de druk van de economische groei en de behoefte aan geschoolde arbeidskrachten ertoe geleid dat de overheid veel meer investeerde in onderwijs. In België is de participatiegraad in het onderwijs bij de jongeren tussen de zestien en zeventien jaar in de periode 1956-1978 gestegen van 42 procent naar 81 procent. Deze 'massifikatie' ging wegens het overheidsoverheid.

Hirtt hanteert niet de klassieke term 'demokratisering' van het onderwijs, maar spreekt van 'massifikatie'. "Als de toegang vanuit alle lagen van de bevolking was vooropgesteld, zou de democratisering nu voltooid zijn en waren er geen grote ongelijkheden", stelt de auteur. Hij verwijst naar de onderzoeksresultaten van het Centrum voor Sociaal beleid (UIA) die aantonen dat de participatiegraad van jongeren uit lagere inkomensgroepen bedroevend laag is.

Betoging tegen sianidevergiftiging aan de Australische ambassade

Save The Rivers of Europe!

Drie weken geleden bezweek de wal van een reservoir waar mijn-afval met sianide gespoeld werd. Het ongeval gebeurde in de Aarulgoudmijn bij het Roemeense Baie Mare, aan de Somesrivier. De Somes stroomt verder in de Hongaarse Tisza, waar de sianidevergiftiging een enorme milieuramp veroorzaakte. De mijn is in handen van een Australisch bedrijf. Afgelopen donderdag vond in Brussel een betoging plaats om de Australische overheid op haar verantwoordelijkheid te wijzen.

De Tisza stroomt door een aantal bijzondere natuurgebieden, die een belangrijke rol spelen in de jaarlijkse vogeltrek. Vooral de vissterfte was massaal, waarschijnlijk vijftien procent van het visbestand overleefde de ramp niet. Een aantal enkel in de Tisza voorkomende vissoorten zijn mogelijk voorgoed uitgestorven. Ook het drinkwater dat uit de rivier gehaald wordt, is volledig onbruikbaar geworden voor menselijke consumptie. Het moederbedrijf, het Australische Esmeralda, weigert om de verantwoordelijkheid over het ongeval te dragen. Roemenië en Hongarije vragen internationale hulp voor deze, volgens de Europese Unie, milieuramp met Europese dimensies.

Om de laksheid en de onverantwoordelijkheid van het Australische bedrijf Esmeralda aan te klagen, betoogde de Hongaarse gemeenschap voor de Australische ambas-

De economische crisis en bijhorende werkloosheid die vanaf '74 structurele vormen aannam, vormde een rem op de investering in het onderwijs. De behoefte om te 'massificeren' verminderde sterk. Voor jongeren resten er vaak magere 'hamburgerjobs'.

Jongeren algemene kennis aanbieden wordt steeds minder belangrijk. Het accent ligt nu op specifieke skills. "De jongerenwerknemers moeten zich niet alleen integreren in een hyperflexibele omgeving, zij moeten ook bereid zijn deze zware tegenstelling te aanvaarden", benadrukte Hirtt. Daartegenover staat het voorrecht van hoger onderwijs voor een kleine elite. Dit is alvast de mening van de Zwitser Hans Konrad, délégué van de Beheerraad van d'Alusuisse-Lonze Holding: "De gelijkheids-gedachte heeft een rem gezet op de selectieprocedure in het onderwijs. We moeten de moed hebben ons tegen deze evolutie af te zetten en het onderwijs van een elite te bevorderen, ook als dit niet democratisch overkomt."

Titel

'De bedreiging van de publieke school', luidt de titel van een ander hoofdstuk. Gezien de tendens tot flexibilisering in de economie vinden de ondernemers een centraal geleid onderwijs niet langer geschikt. Er wordt gepleit voor meer informele en individuele onderwijsstructuren. Nico Hirtt wijst bijvoorbeeld op de ontmanteling van de ministeriële autoriteit inzake onderwijs sinds de bevoegdheid werd verdeeld over de gemeenschappen. Het onderwijs van de Vlaamse gemeenschap (het staatsonderwijs, bds) wordt in de praktijk gekontroleerd door een onafhankelijke inrichtende macht, de Autonome Raad van het Gemeenschaps-onderwijs.

De individualisering bestaat erin dat leerlingen en studenten gezien worden als 'klanten die hun stock aan human capital

sade in Brussel. De betoging was opgezet door een aantal Hongaarse studenten aan de KU Leuven en verliep in samenwerking met een aantal Hongaarse organisaties en Loko's Sociale Raad. Een vijftigtal mensen waren naar het Luxemburgplein afgezet. Na een korte optocht werd voor de Australische ambassade in de Guimardstraat gedemonstreerd. De betogers hadden de Tiszarivier met een blauwe doek nagemaakt en droegen foto's van de pijnlijke situatie van het milieu. Een betoogster droeg een aquarium met een gezond visje.

De ordehandhaving stond niet echt in verhouding met het aantal betogers en de aard van de demonstratie. Het waterkanon, de twee overvalwagens en het tiental rijkswachters dat de ingang van de ambassade barrikadeerden, hoefden niet echt.

Tijdens de demonstratie kwamen verschillende Hongaarse sprekers aan het woord. In het Nederlands, Frans, Engels en Hongaars werden de grieven kenbaar gemaakt. Onder de slogan "Save the rivers of Europe" werd benadrukt dat dit niet alleen een probleem voor Hongarije is, maar voor heel Europa. Een vertegenwoordiger van de Australische ambassade nam een petitie in ontvangst en drukte zijn bezorgdheid uit over de toestand in Hongarije. Engagementen ging hij niet aan, hij stelde wel dat de Australische regering bedrijven aanmoedigt om zo veilig mogelijk te werken.

Roeland Smets

komen kopen'. Volgens Hirtt schuift hierdoor het onderwijs 'als produkt' op naar de privésector. Dit wordt geruggesteund door de opsplitsing van het onderwijsveld in kleinere entiteiten. De commerciële rekruteringsstrijd die Vlaamse universiteiten voeren, toont aan dat zo een onderwijslandschap ontstaat vol scherpe concurrentie.

Hirtt ziet als belangrijkste gevolg van de deregularisatie in het onderwijslandschap dat ondernemingen handiger kunnen inspelen op de onderwijsmarkt. Zo is het voedingsconcern Nestlé sterk aanwezig in lagere scholen met haar 'edukatieve tekenfilmjes' over goede ontbijtgewoontes. De snelst groeiende industriële sector in de onderwijsbusiness is ongetwijfeld de software-industrie. Ondanks de besparingen wordt het diskoer van de onderwijswerkgroep van de Europese Commissie gekenmerkt door een ruime aandacht voor investeringen in informatika. Hirtt geeft toe dat het een verdienste is om het gebruik van elektronika in het onderwijs op alle niveaus te verspreiden. Maar wat ook de pedagogische argumenten zijn, de auteur vermoedt dat er vooral commerciële belangen achter dit beleid schillen.

De Europese Commissie heeft onderzocht een *task-force* opgericht om de samenwerking tussen onderwijs en software-industrie te stimuleren. Het Franse Centre pour la Recherche et l'Innovation dans l'Enseignement vindt er geen doekjes om en heeft onderlijnd "dat het belangrijk is dat het onderwijs wordt ingezet voor de realisatie van het potentieel aan e-commerce". De auteur haakt hier een radikale conclusie aan vast: "Op die manier worden de eisen van het Europese patronaat omgezet in de praktijk. Het beperkte geld van het publieke onderwijs wordt gebruikt als katalysator om de activiteiten van de privésector te stimuleren."

Jones

In het boek worden een aantal voorbeelden gegeven waar bij grote ondernemingen letterlijk onderwijs verkopen. Het Amerikaanse vennootschap Jones International is een specialist in de industrie van

het onderwijs *on line*. Jones International bezit een eigen virtuele universiteit die massa's cursussen aanbiedt op het internet. Sommige grote holdings denken na over het oprichten van eigen onderwijsinstellingen: Daimler-Benz verklaarde in 1998 een eigen universiteit te willen oprichten.

Toon

Niet iedere lezer zal de pessimistische en veroordelende toon van dit boek appreciëren. In het Belgische onderwijs is immers nog niet echt sprake van een regelrechte privatisering. De invloed van ondernemingen reikt nog niet zo ver dat ze onderwijsprogramma's herschrijven. Maar machtige organisaties zoals de Ronde Tafel van de Europese Industrie tekenen nu een onderwijsprofiel voor de komende decennia voor alle Europese landen. In eigen land wordt nu al de omvang van de privémarkt in het onderwijs steeds groter. Een voorbeeld is de ongebreidelde oprichting van dure postakademische vormen.

In een publikatie van 1999 zegt het Vlaams Economisch Verbond (VEV) over de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven: "Mede door de massifikatie van de kenniseconomie beschikken de universiteiten minder over het monopolie van de kennisproductie. Steeds meer kennisleveranciers dienen zich aan. Deze kontekst stelt een kritische bevraging van de universiteit in deze concurrentiële omgeving van de kennismarkt. Kunnen omgaan met deze competitie zal meer dan ooit het ondernemend gedrag van de universiteiten centraal plaatsen." Het woordgebruik van het VEV is misschien een aperitiefje voor de veranderingen die Hirtt in zijn boek duidt. Het boek schiet echter net iets te kort in het leveren van concrete argumenten om die veranderingen objectief te vatten. De inhoud is ongetwijfeld een aanzet om na te denken over de snel groeiende rol van de markt in het onderwijs, en de gevolgen ervan voor de democratisering.

Bart De Schrijver

'Les nouveaux maîtres de l'École', Nico Hirtt, Epo.

Kunst tussen filosofie en humor

Afgelopen donderdag was Leuven voor een dag het mekka van de hedendaagse kunst. Het kunstparcours van Kultuurraad, een geleiding van de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie (Loko), bleek ook dit jaar een succes. De ruime stationsbuurt was de uitgelezen lokatie voor vierentwintig sitegerichte kunstwerken.

In tegenstelling tot andere jaren werd gekozen voor drie konsentratiepunten in de buurt van het station, met als gevolg dat *vva publiek* een relatief groot parcours herbergde. Hierop werd een leuke oplossing bedacht: met de fiets kunst aanschouwen. Al was de uitwerking van dit idee iets minder geslaagd. De bewegwijzering creëerde, vooral in de donkere avond, soms verwarring over het te volgen traject. Ook waren sommige kunstwerken niet goed aangeduid of belicht, zodat er toeschouwers zijn die enkele installaties niet gevonden hebben.

Drie konsentratiepunten betekende ook drie grote groepen werken op de happening. In en rond het station waren vooral kunstwerken aanwezig die de anonimiteit en het vluchtige karakter van treinreizen en de bijhorende ontmoetingen in de aandacht stelden, in de oude treinstellen was het reizen zelf de hoofdgedachte en tot slot was in de loodsen plaats voor de grotere installaties.

Grafkelder

Dat kunst tegenwoordig meer is dan wat schilderkunst of sculptuur mocht blijken uit het erg gevarieerde aanbod van kunstwerken en installaties dat de organisatoren geselecteerd hadden. Erg geslaagd waren de mummies van Marike Pons, of hoe de dood mooi kan zijn. In de bijna afgewerkte voetgangerstunnel waren zij op hun plaats, de kale ruimte waar binnenkort haastige mensen zullen hollen zonder aandacht te hebben voor de schoonheid. Door Ithaka had de tunnel iets weg van een grafkelder omdat er moest afgedaald worden vooraleer men de mummies kon zien. Ge-

likaardig van idee waren de treingesprekken van Emilie Lecouturier en Celine Poncellet die voor het grijpen lagen op een tafel. Vluchtige nietszeggende gesprekken, behalve voor diegenen die ze zeggen, die in hun verdere leven bepaald worden door wat de toeschouwers er mee zullen aanvangen.

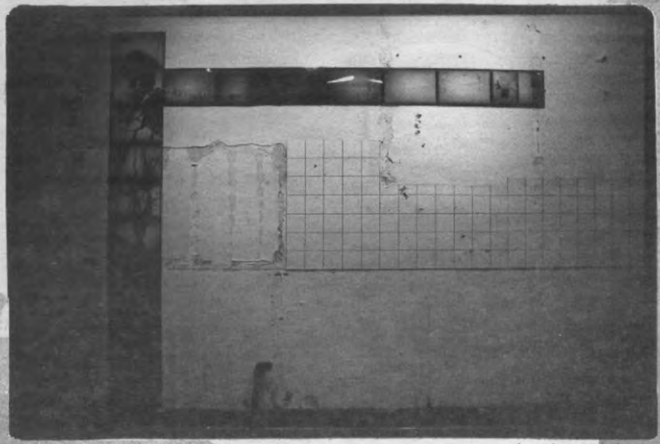
Het meest sitegerichte project was wellicht dat van Marc Vanderslagmolen. Zijn opgedeelde portretfoto's brachten voor de laatste maal hulde aan enkele anonieme en vaak vergeten werknemers van de post en de spoorwegen. Dat het voormalige postgebouw de komende weken gesloopt wordt, gaf nog een extra dimensie aan de vergeten werknemers: als zelfs hun oude werkomgeving verdwenen is, is er niets meer dat op de een of andere manier naar deze mensen en hun respectievelijke bewezen diensten zal verwijzen.

Luguber

De installaties in de oude, verlaten treinstellen stelden de reiservaring centraal. Het waren geen luchtige kunstwerken maar erg doordachte komposities die enkele fundamentele vragen aan bod lieten komen. Voor Jan Vandromme was dat de reis door de tijd, door het eigen leven. Zijn installatie was echter niet zo eenvoudig: is het leven na de dood slechts door een doorringbaar membraan van het leven gescheiden? Is dat de werkelijkheid van ons bestaan? Luguber was de goederenwagon die Frederic Fourdinier omgevormd had. Het felle rode licht moest verwijzen naar de etnische zuiveringen en racisme waar we tegenwoordig zo vaak mee geconfronteerd worden. Hij verwachtte dat de kunstliefhebbers zouden nadenken over lijden, onweer en vuur, dat de wagon een bakken zou zijn. Maar of dat gelukt is, is zeer de vraag, aangezien de meeste toeschouwers vooral geïnteresseerd waren in de opstelling binnen in de wagon, en dit tot groot ongenoegen van Fourdinier zelf. Hieruit mag blijken dat de meeste mensen die naar kunst gaan kijken vooral geboeid worden door het kijken of doen en niet zozeer aangespoord worden tot nadenken of bezinnen. Kunst moet nog steeds een esthetische ervaring te weeg brengen, anders is het geen kunst meer en kan men beter een pamflet uitdelen met zijn idee of concept.

Naast deze zware filosofische getinte kunstwerken was er dit jaar op Ithaka ook plaats voor humor. Denk maar aan het vliegende legomanneke in de kelder van het postgebouw. Grappig, maar niet zo bedoeld, waren ook de rode linten die her en der in het station gekleefd waren. Francis De Wolf en Kenny Cuppers wilden de toeschouwers de confrontatie met de ruimte laten aangaan. Zij wilden benadrukken dat het station te vaak een doorgeefluik is tussen werk en thuis, waar men

te weinig poogt iets creatiefs te ondernemen. Een leuk idee, dat iets te luchtig opgevat was doordat er enorm veel afbakende rode lijnen geplaatst zijn op

(foto Pieter Van der Aa)

plaatsen die soms nogal willekeurig gekozen zijn.

Grap

Tot slot was in de Ithakabar in de loodsen een laatste, haast onopvallend kunstwerk geplaatst. Het werd enkel in de catalogus vermeld, dus diegenen die er zich geen aangeschaft hadden, hebben alvast een kunstwerk gemist aangezien het niet in de kleine brochure vermeld stond. Het was een groen schilderijtje met de voorstelling van een vreemd, buitenaards wezen, *Greetings from Mars* getiteld. Het geheel was echter een grap van de organisatie om de kunstliefhebbers te misleiden. Als de mensen dit als kunst aanzien, ligt de drempel van de hedendaagse kunst erg laag; men zou haast denken dat alles kunst is, zolang er maar een of ander concept achter gezocht wordt. De eerste vraag die men zich dan moet stellen, is of de organisatoren zichzelf en dus Ithaka nog serieus nemen.

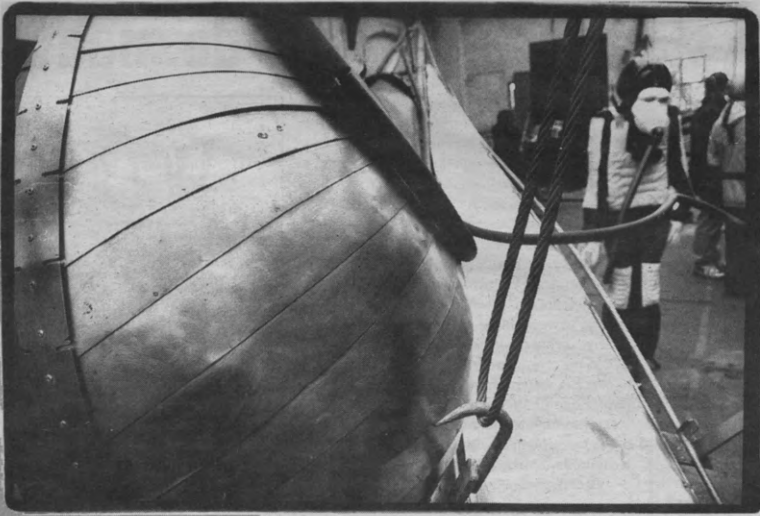
Ithaka *vva publiek* was weerom een schot in de roos. Dat er eigenlijk geen echte publiekslievelingen waren — iedereen had een eigen favoriet kunstwerk, zonder dat er eenje in populariteit boven de rest uitstak — bevestigt dat Ithaka *vva publiek* weer een hoog nivo bereikt had, na de iets mindere editie van vorig jaar in de shoppingcentra. De kleine knieken zoals de bewegwijzering en de toegankelijkheid waren slechts randbemerkingen op een meer dan geslaagd kunstparcours.

Katelijne Beerten

(foto Jochen Verghote)

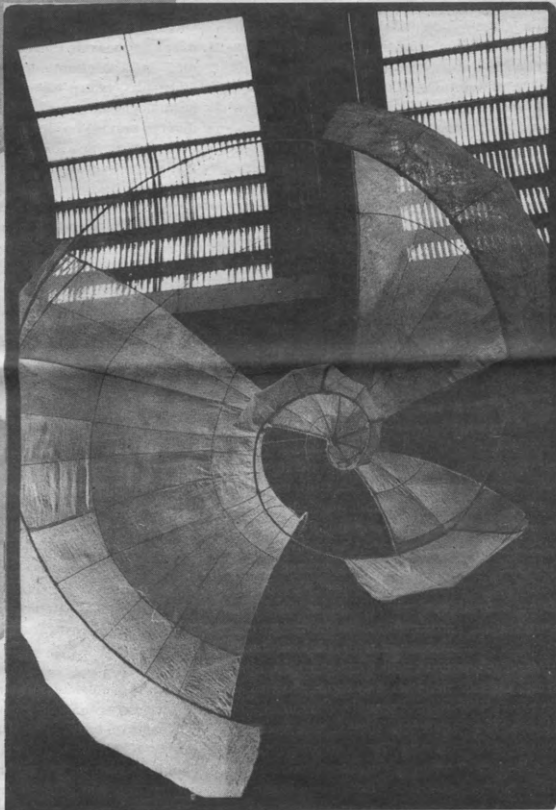

(foto Jochen Verghote)

(foto Jochen Verghote)

(foto Jochen Verghote)

(foto Pieter Van der Aa)

(foto Pieter Van der Aa)

(foto Pieter Van der Aa)

“Het grootste nut van de sterrenkunde voor de maatschappij”

Er lijkt in de KU Leuven een goede correlatie te bestaan tussen de eksaktheid van een wetenschap en zijn afstand tot het centrum van de stad. De astronomen bevinden zich in een van de gebouwen op het einde van de Celestijnenlaan in Heverlee. Op de vierde verdieping kijkt het kantoor van professor Waelkens uit over een bosrijke zone.

Christoffel Waelkens: «De fascinering voor de sterrenwereld heeft mij ertoe gebracht astronoom te worden. Dit was zo van kleins af, maar vanaf mijn veertiende begon het stilletjesaan te groeien. Ik ben een van de weinige mensen die van zijn hobbie zijn beroep heeft kunnen maken. Ik heb Griekse-Latijnse gestudeerd. Dan ben ik een voorbereidend jaar wiskunde begonnen, waarna ik lang getwijfeld heb tussen zuivere wiskunde of natuurkunde. Sterrenkunde bestaat namelijk niet als studierichting maar enkel als keuze richting.»
«Op het einde van mijn studie natuurkunde kwam een plaats vrij als assistent. Dit was in een observationeel kader, terwijl tot dan toe de sterrenkunde aan de KU Leuven heel wiskundig bedreven werd. Ik heb dus de kans gehad om iets nieuw op te starten in de richting die mij het meest boeit. Ik ben de zoon van een KMO'er — een nieuw bedrijfje opstarten is iets wat in ons bloed zit. Ik kom uit een Westvlaamse familie waar naar Leuven gaan een evidentie was. Ik behoor tot die kleine minderheid die nog voor Leuven gekozen heeft omdat het een katholieke universiteit was en niet omdat het een goede universiteit was of omdat ik er sterrenkunde kon doen.»

Patent

Veto: Wat dreef u als jonge doctorandus? Wat wou u onderzoeken?
Waelkens: «Willen is een groot woord, je wordt natuurlijk niet volledig de vrije keuze gelaten. Ik denk dat iedere jonge student die sterrenkunde studeert, liefst kosmologie (studie van het ontstaan van het heelal) wil doen. Maar het moest iets zijn dat complementair was aan het onderzoek dat hier reeds gedaan werd, en dat lag in een observatie van sterren in het kader van astrofysika (fysisch onderzoek naar de toestand van sterren) en minder in kosmologie of galactische...

Het onderzoek had betrekking op pulserende sterren (sterren die trillen met een bepaalde frequentie). Met dat onderwerp zijn we hier nog altijd bezig. Als je wil weten wat zich in sterren afspeelt, ben je aangewezen op wat die sterren aan informatie prijsgeven. Gelukkig heeft de mens een instrument om dat te doen: de fysika. We analyseren die ster ervan uitgaand dat ze gehooorzaamt aan de natuurwetten die wij hebben leren kennen. Via de trillingen van die sterren kunnen we veel te weten komen. Omdat we via trillingen werken heet onze discipline astroseismologie. Dat klinkt mooier. Als je zegt dat je veranderingen van sterren bestudeert, denken mensen dat je met een punthoed op door een teleskoop staart. Als je zegt dat je astroseismoloog bent, word je plots een serieuze wetenschapper.»

Leeuw

Veto: In onze reeks gaat het over de relatie tussen wetenschap en maatschappij. Astronomie lijkt echter de wetenschap bij uitstek zonder praktische toepassingen naar die maatschappij.
Waelkens: «Ik kijk niet naar praktische toepassingen, dat is je ziel verkopen. Want in eerste plaats gaat het bij iedere astronoom om de liefde voor het vak. Het grootste nut van de sterrenkunde voor de maatschappij is waarschijnlijk dat zij compleet nutteloos is. Nochtans heb ik er ook ooit mee geworsteld: ik herinner mij nog dat ik aan de directeur van mijn college heb gevraagd of het etuisel verantwoord was dat ik mijn leven zou wijden aan puur wetenschappelijk onderzoek. Ik doe natuurlijk ook een aantal andere dingen voor de universiteit, zo koördineer ik de wetenschapsweek. Waarom heb ik niet geweigerd om dat te doen? Waarschijnlijk omdat ik nog altijd een beetje skrupules heb om alleen aan wetenschap te doen.»
«Sterrenkunde heeft echter wel zijn industrieel nut. Ruimteonderzoek kost immers veel geld, maar het Ministerie van Wetenschapsonderzoek heeft zijn redenen om zoveel geld aan de European Space Agency te geven. In die ruimteprogramma's wordt technologie ontwikkeld die je onmogelijk zelf kan betalen. Een mooi voorbeeld is de X-stralen-sterrenkunde. Omdat X-stralen die ons vanuit de sterren bereiken zeer zwak zijn, moet men zeer gevoelige röntgendetektoren ontwikkelen. Dit heeft gevolgen voor de medische wetenschap waar ze dankzij die gevoeligere detectoren kleinere, en dus veil...

ligere dosissen X-stralen gebruiken. Mijn collega die daar pionier in was en een patent op die technologie heeft genomen, is nu schatrijk. Ik krijg ook regelmatig telefoontjes van bedrijven die zeggen: "Jij zit in de ruimtebusiness, kom ons eens opzoeken."
Veto: Ruimtevaart en sterrenkunde worden vaak in één adem genoemd. Is deze relatie zo nauw?
Waelkens: «Ze zijn voor een deel structureel verschillend. De ruimtevaart haanteert meer industriële logica. Sterrenkunde is wel de aanloop geweest in de ruimtevaartbusiness: de eerste grote projecten waren allemaal gericht op ruimteonderzoek. Ondertussen behelst het wetenschappelijk programma minder dan tien procent en nemen zaken als telekommunikatie het leguwendel in. Elke satelliet vergt een investering van twintig à dertig miljard.»
«De observatie vanop de grond gebeurt vooral door wetenschappelijke instituten waarbij de internationale organisatie steeds beter gestructureerd wordt. Zo zitten we nu met een nieuw project in Chili dat acht landen steunen. Grondobservaties hebben zeker nog hun nut. Een observatie in de ruimte kost honderd maal meer dan op aarde. Daarboven kunnen we hier op aarde flexibeler werken. Ruimtevaarttechnologie van nu is die van tien jaar geleden, want zo lang duurt het om zo'n project te realiseren. Hier op aarde kunnen we nieuwe technologie onmiddellijk inzetten. Het beste is om de twee complementair te gebruiken, zo hebben wij hier informatie van een aantal satellieten, maar ook van onze grondsterrenwachten.»

Model

Veto: Sterrenkunde werkt heel veel met modellen, maar geregeld worden deze modellen ontkracht of gewijzigd. Hoe ga je om met die wetenschap dat je modellen fout kunnen zijn?
Waelkens: «Je hebt het waarschijnlijk over de overgangen bij Newton, Einstein, enzovoort. Wel Newton is niet fout, Einstein heeft Newton eerder aangevuld. De fysika die wij gebruiken is meestal toch fysika die redelijk vaststaat, zoals de gravitatie wetten of de termodinamika. Het komt niet zo vaak voor dat we vaststellen dat de fysika ons op een dwaalspoor gebracht heeft. Er is niet elke vijftien jaar een revolutie waarbij alle handboeken weggesmeeten worden. Wel is er een interessante wisselwerking tussen ons en de natuurkunde. Fysici willen via ons hun modellen verbeteren, en wij willen hun...

In de reeks Wetenschap en maatschappij wordt op zoek naar de wetenschappelijke ontwikkelingen op het gebied van de eksakte wetenschappen komen aan bod. Bij de relevantie van het onderzoek in hun vakgebied, wetenschap, het einde van de wetenschap, enzovoort geïnterviewden worden op de proef gesteld. In toenemende mate wordt afgerond met een debat over de zin en de hele zaak herenijets te...

modellen te passen. De fysicus verwacht van ons informatie die hij hem kunnen geven via de kosmologie. De formele vergelijkingen van Einstein zijn gekend sinds decennia. Onlangs is er echter een discussie geweest over een bepaalde term, namelijk de kosmologische constante. Het bestaan van die constante kunnen we alleen vaststellen door kosmologie. De overgang in die modellen moet je zien als een hogere abstractie van onze manier van kijken, maar daarom waren we vroeger niet verkeerd.»
Veto: Is er steeds meer een samengroei tussen sterrenkunde en natuurkunde?
Waelkens: «De fysika raakt steeds meer in de knoel met de allerkleinste structuren van de materie. Dat is ook logisch naarmate je dieper wilt doordringen in materie heb je steeds meer energie nodig. Aangezien die extreme energiehogten aanwezig waren bij de allereerste momenten van de vorming van het heelal, wordt het vroege heelal steeds meer het labo voor fysici. Daarenboven is de materie die we nu kennen niet noodzakelijk de enige vorm van materie. Sommige theorieën voorspellen dat er zogenaamde donkere materie bestaat, die niet met licht interageert. Dit is een natuurkundige vraagstelling die uit de sterrenkunde komt. Al sinds de jaren dertig tonen berekeningen aan dat er meer massa in melkwegen moeten zitten. We kunnen makkelijk berekenen hoeveel massa nodig is om zo'n boeltje aaneen te houden, en daar merken we dat er nog iets meer moet zijn. Het kan natuurlijk ook dat onze basishypothese fout is, maar we hebben toch wel veel aanwijzingen. Bovendien houden wij ons in sterrenkunde bezig met de vraag hoe uit die ekspanderende homogene soep een structuur is ontstaan. Begrijpen hoe melkwegstelsels ontstaan zijn op de tijdschaal die wij waarnemen, kan niet zonder donkere materie. Dat is natuurlijk zeer interessant voor fysici.»

Maturiteit

Veto: Het wonderlijke is bij uw wetenschap dat de mens vanuit zijn theoretische modellen het Al. Dat is probeert te verklaren. Zo had Einstein zijn theorie zonder eksterne toetsing gebouwd. Hoe zit het met die overeenstemming tussen leerie en werkelijkheid?
Waelkens: «Voor die problematiek is Einstein een zeer relevant voorbeeld: je hebt daar een clash gehad tussen twee wetenschapskulturen. Einstein bekommerde zich eerlijk gezegd niet om de astronomie. Hij kon nauwelijks geloven dat sterrenkundige waarnemingen enige relevantie hadden. Het waren abstracte theorieën die ons de waarheid zouden geven. De sterrenkundigen zondigden echter aan het tegenovergestelde. Als je de literatuur van die tijd leest, dan kan je amper geloven wat voor een speculaties toen gemaakt werden. Zo was er een toch wel serieuze wetenschapper die vorige eeuw...

Et... phone home... (M 84) (foto Rolf Op De Beeck)

Opzij is waarschijnlijk dat zij compleet nutteloos is"

MAATSCHAPPIJK

gegaan naar de mogelijkheden en grenzen van dit millennium. Zowel de humane als verschillende professoren zal gepolst worden naar nieuwe evoluties, de werkelijke macht van de. Ook de persoonlijke motivaties van de zullen een zestal professoren de revue laten passeren de verschillende profen.

(dv/yd)

over het heelal kunnen zeggen. Door een proces van informatieovergave zijn wij als complexe wezens ontstaan. Mijn stelling is dat dat nooit gelukt zou zijn als de natuurwetten te moeilijk waren. Een complexe evolutie kan naar plaatsgrijpen in een heelal dat ten gronde simpel is. Een heelal kan zoiets genereren, maar de prijs die het daarvoor betaalt, is dat het zijn geheimen weggeeft aan eigen bestanddelen.»

Intimiteit

Veto: *Sinds Lemaître hebben we het oerknalmodel, zo'n model kan je in tegenspraak met een kristelijke visie interpreteren. Kan men nog geloven als je met zo'n wetenschap bezig bent?*

Waelkens: «Ongetwijfeld wel, maar natuurlijk zijn niet alle sterrenkundigen gelovig. Ik ken niemand die door sterrenkunde gelovig is geworden en ook niet ekspliciet omgekeerd. Het is wel zo dat je je taalgebruik aanpast: "In den beginne schreef God hemel en aarde", in fysische termen ga je dat zo niet zeggen want de tijd en de ruimte zijn begonnen samen met het heelal, er was dus geen begin voordat er iets was. Dat betekent niet dat Genesis verkeerd is: het is een ontologisch begin. Thomas van Aquino stelde zelf dat er perfect een scheppingssteologie mogelijk was in een heelal dat er altijd is geweest. Wat in de bijbel staat is niet bedoeld als een fysische theorie. Het transcendentie overstijgt tijd en ruimte. Want tijd en ruimte, dat zijn

voor het Davidsfonds, en bij de evaluatie vond iemand het een schande dat een professor van een katholieke universiteit over die dingen kon spreken zonder Genesis te vermelden. Voor mij is dat soort zaken voldoende bewijs dat je dat beter gescheiden houdt.»

Veto: *Mensen hebben vaak een bepaald beeld in hun hoofd om dat soort extreme afstanden of tijden te vatten. Heeft u een eigen beeld over het heelal?*

Waelkens: «We willen nu iets waar we in zitten, uitstappen en er naar kijken, en dat kan per definitie niet. Dat betekent niet dat ik zo'n beeld niet mag hebben, als je het maar terdege corrigeert. Op vragen als wat er was voor de oerknal of hoe de ruimte ekspandeert, kan ik alleen zeggen dat het geen zin heeft om buiten onze eigen werkelijkheid te treden. Laat de rede daar alstublieft de overhand halen. We zijn het erover eens dat we ons niet de leefwereld van een Japanner moeten inbeelden, maar wel willen ze weten hoe we ons de intimiteit van een elektron moeten voorstellen.»

Miljardedju

Veto: *U bent bezig met geboorte en dood van sterren. De zon zal ooit ook uitdoven. Wordt dat de apokalyps?*

Waelkens: «Het zal vroeger gedaan zijn met de mogelijkheid van de mens om hier op aarde te leven. Dit natuurlijk naast het feit dat wij misschien onszelf eerst de das om doen. De zon is nu viereenhalf miljard jaar

zal doen is de genetische kode programmeren op een drager. En dan kan je een volgende redenering opzetten: we programmeren een computer met onze kode en sturen hem de ruimte in. Die computer kan dan ster per ster afzoeken naar planeten waar zich een biosfeer kan ontwikkelen. Dan gooit hij eerst het plakton erin, dan een boompje, enzovoort. En als de biosfeer klaar is, laat hij het genetisch materiaal van de mens los. Maar voor een gemeenschap technologisch zo ver is, heeft ze zichzelf waarschijnlijk uitgemord.»

Weerwolven

Veto: *Bij veel mensen leeft nog de verwarring tussen astronomie en astrologie. Wordt u daar zelf mee gekonfronteerd en in welke mate ergert u zich daaraan?*

Waelkens: «Mij ergeren doe ik niet veel meer. Het ergste is dat een astroloog vaak meer verdient dan een astronoom. Als je moet leven van de naïviteit van de mensen, verdient je meer dan als je moet leven van hun verstand. Er zijn dingen waar ik mij meer aan erger. Ik kreeg laatst een telefoon van VTM, in januari was het twee keer volle maan. Naar aanleiding daarvan maakten ze een programma over weerwolven. En een professor sterrenkunde moet daar dan voor opdraaien. Ik was geïrriteerd, maar heb dat niet openlijk getoond. Want als je als hoogleraar zegt dat VTM beneden je nivo ligt, dan

durfde beweren dat er bewoners waren op de zon. Compleet idioot. Degene die zich tegen die toestanden in de sterrenkunde verzet heeft, is Hubble. Hij heeft toen de volgende stelling geflanseerd: "Niet voordat we alle mogelijkheden van observatie hebben uitgeput, moeten we ons tot het kortrijk rijk der spekulaties begeven." Hubble wist eigenlijk niet veel van de theorie, maar heeft via zijn nauwgezette waarnemingen goede resultaten geboekt. Het is aan deze universiteit dat Lemaître de theorie en de bevindingen van Hubble samengebracht heeft. Het is hier dat de eerste theorie over een ekspanderend universum is ontwikkeld.»

Veto: *Is de overeenstemming van wat het menselijk verstand creëert en wat de natuur te bieden heeft geen basisprincipe van wetenschappelijk onderzoek?*

Waelkens: «Ik denk dat sterrenkundigen op dat gebied soms meer overmoedig zijn dan anderen. Een zinspeld die ik graag in de mond neem, is dat het heelal meer verbeelding heeft dan de mens. We zien toch vaak dat terwijl we iets zoeken we op iets totaal anders stoten. Hoofdzakelijk blijft dat een sterrenkundige iemand is die observatie en theorie weet samen te houden. In die zin is de sterrenkunde misschien nog niet op volle maturiteit gekomen, de theorie hinkt nog vaak achter op de waarnemingen. Zo konden we verklaren hoe het kwam dat dichtbij de zon kleine planeten waren en daarbuiten grotere. Wat vinden wij nu: een planeet zoals Jupiter dicht bij een ster dan Mercurius bij de zon. Compleet krankzinnig, maar nu blijkt dat we talloze systemen vinden met zo'n Jupiters. Welnu, binnen de drie maanden na die ontdekkingen waren er al drie verklaringen voor die fenomenen. De euforie dat we niet de enige planeten in het heelal zijn, maakte plaats voor de konstatacie dat wij verdorie het enige zonnestelsel zijn waar kleine planeten niet door de Jupiters-in-beweging in de ster geduwd zijn.»

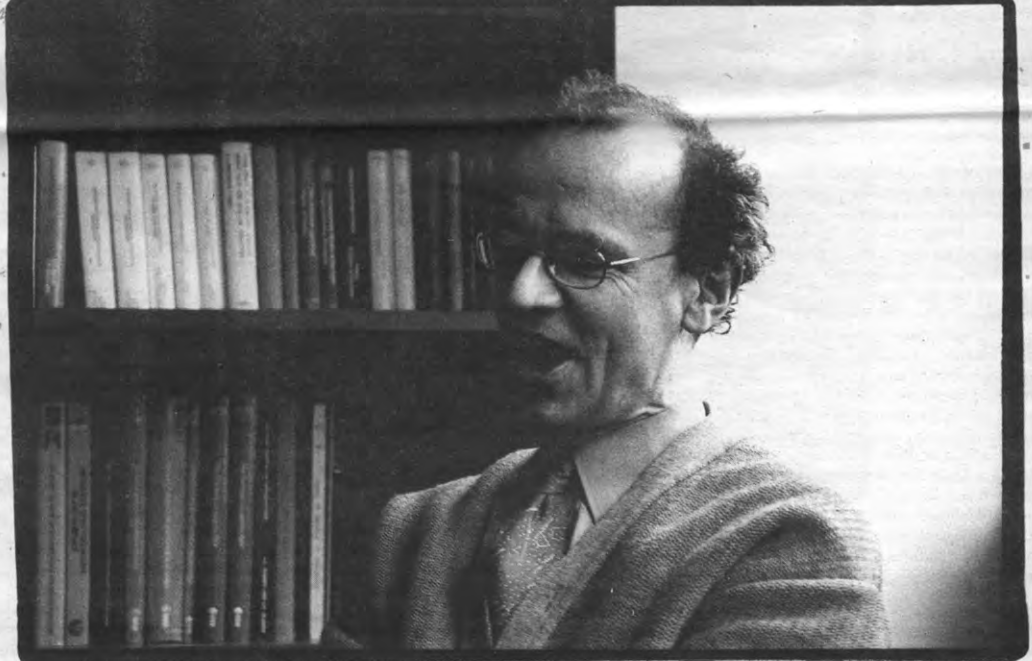
de onzin van de oerknal "eggen"

mens. We zien toch vaak dat terwijl we iets zoeken we op iets totaal anders stoten. Hoofdzakelijk blijft dat een sterrenkundige iemand is die observatie en theorie weet samen te houden. In die zin is de sterrenkunde misschien nog niet op volle maturiteit gekomen, de theorie hinkt nog vaak achter op de waarnemingen. Zo konden we verklaren hoe het kwam dat dichtbij de zon kleine planeten waren en daarbuiten grotere. Wat vinden wij nu: een planeet zoals Jupiter dicht bij een ster dan Mercurius bij de zon. Compleet krankzinnig, maar nu blijkt dat we talloze systemen vinden met zo'n Jupiters. Welnu, binnen de drie maanden na die ontdekkingen waren er al drie verklaringen voor die fenomenen. De euforie dat we niet de enige planeten in het heelal zijn, maakte plaats voor de konstatacie dat wij verdorie het enige zonnestelsel zijn waar kleine planeten niet door de Jupiters-in-beweging in de ster geduwd zijn.»

Genesis

Veto: *Is het in dat licht niet pretentieus van de mens te denken dat hij het heelal kan doorgronden?*

Waelkens: «We zitten eigenlijk met een paradox, een logische inkonsistentie. Een klein elementje van het systeem gaat het hele systeem objectiveren. Dat lijkt zeer raar, en voor mij impliceert dat nog altijd dat we het laatste woord nooit zullen vinden. Dat is dan ook het antwoord dat ik geef op vragen van mensen naar zingeving in het heelal. Ik kan daar als individu wel een antwoord op geven, maar je mag geen antwoord verwachten van onze wetenschap. Je kan de vraag ook omkeren: het is toch zo dat de fysika op een zinvolle manier de natuur onttrafelt en met die technologie is het leven toch veranderd. Dus de vraag is dan eerder het wonderfeit dat wij als kleine elementjes iets

(foto Rolf Op De Beek)

nu echt dingen van ons heelal, dat is onze kontingentie, onze beperking. Dat is geen nieuw inzicht. Augustinus zei al dat God niet onderworpen was aan tijd en ruimte. Over de zin en onzin van de hele zaak heeft de oerknal niets te zeggen.»

Veto: *Heeft u zelf met uw onderzoek, of een lezing, de tegenstelling wetenschap-zingeving gevoeld?*

Waelkens: «Ik ga geregeld lezingen geven over kosmologie en spreek daar bewust nooit over zinspellen. Dit omdat ik de dingen wil gescheiden houden. Aan de andere kant ben ik wel gelovig, en geloof is niet iets voor op zondag tussen tien en elf — je probeert alles daarin te integreren. Na een voordracht kom ik vaak een vragenronde, en ik geef twee voorbeelden van uitersten. Eén keer heeft iemand zijn grote ontgoocheling uitgesproken dat iemand die op zo'n hoog nivo aan wetenschap deed die verhalen van vroeger geloofde. Een andere keer gaf ik een lezing

oud, ze zal na zes miljard jaar een rode reus worden, dan wordt ze te warm en is onze atmosfeer weg. De aarde zal dan nog even blijven bestaan maar voor ons zal het niet meer interessant zijn. Maar zelfs voordien, op een tijdschaal van honderden miljoenen jaren, zal de zon opwarmen. Ze was bij het ontstaan van ons stelsel tweëntwintig procent minder helder dan nu. Ondanks het praten over het broeikas effect neemt de koolstofdioxide in onze atmosfeer af. De zon blijft opwarmen, dus moeten wij proberen af te koelen. Op een zeker moment is het echter gedaan, dan is alle koolstofdioxide weg uit onze atmosfeer. Tegen dan zorgen we misschien met atombombekes dat de aarde iets verder van de zon komt. Dit alles is pas voor binnen twee à driehonderd miljoen jaar.»

«Is dat nu het einde van de menselijke soort? Wat de erfelijkheidsleer waarschijnlijk

ben je arrogant natuurlijk. Er zijn wel grenzen hoor. Ik heb ze naar een amateurvereniging voor sterrenkunde verwezen die een werkgroepje heeft rond parapsychologische fenomenen. Ze hadden mij toen gevraagd of ze mij terug mochten bellen als ze die mensen niet konden bereiken. Wat moet je dan doen? Ik heb aan mijn onderzoekers gezegd: "Laat jullie werk liggen en zoek alles op het internet over weerwolven", maar hij heeft niet teruggebeld. Als je dat soort programma's weigert, zit je in je ivoren toren, maar als je meedoet heb je de volgende dag collega's aan de lijn die het hebben over de ontwaarding van het vak. Dat vind ik nu vervelende situaties.»

Yves De Jaeghere
Diederik Vandendriessche
Peter Mangelschots

Van rekencentrum tot dienstencentrum voor informatika en telematika

“Er is een voordeur”

Urenlang chatten met je lief in Afrika of MP3's van het net halen, geen enkele student die er nog van opkijkt. Vroeger was dat wel even anders: in 1987 moest een nieuwe computer voor het Rekencentrum onder politiebegeleiding vervoerd worden. In 1962 werd de eerste computer nog ingewijd met wijwater en kwispel.

De geschiedenis van het Rekencentrum (sinds enkele jaren het Ludit, Leuven Universitair Dienstencentrum voor Informatica en Telematika) begint in oktober 1961. Het eerste centrum wordt ondergebracht in het huis van de vice-rector in de Sint-Michielsstraat. In de tuin wordt een speciaal paviljoentje met de nodige airconditioning gebouwd. In januari is de eerste computer een feit.

Veto: Die eerste computer was iets heel bijzonders. Hoe ging het er in die pioniersjaren aan toe in het Rekencentrum?

René Florizoone en Anne-Marie De Meyer, Ludit: «De IBM 1620 was een enorme bak, drie meter breed en zes meter lang. Hij had een geheugen van twintigduizend tekens en werkte met ponskaarten. Dat was de grootste machine van België op dat moment, en die werd nog samen gebruikt met de UCL (Université Catholique de Louvain). We hebben samengezeten met het UCL tot 1974.»

Boerenbond

Veto: In 1966 verhuisde het Rekencentrum naar de nieuwe kampus te Heverlee, en kregen jullie een veel snellere machine, de IBM 360/40. Had dit veel gevolgen?

Ludit: «In de eerste jaren programmeerde het Rekencentrum alles zelf, maar in 1966 was het niet langer mogelijk te programmeren voor derden in het algemeen. We zijn uitgegroeid tot een soort van gedifferentieerde gebruikersondersteuning, zowel op het vlak van algemene informatika en telematika, als op het vlak van directe ondersteuning van onderwijs, onderzoek, en administratie. Als je nu spreekt over het Rekencentrum, is dat eigenlijk geen technologiecentrum, maar een dienstencentrum. Wij bieden diensten aan, liefst gebruikmakend van de beste technologie, niet noodzakelijk de meest moderne. Het moet bovenal stabiel zijn, de gebruiker moet erop kunnen vertrouwen.»

Veto: Die dingen waren ook niet echt goedkoop.
Ludit: «Omwille van de schaalvoordelen zijn we met partners gaan samenwerken,

om meer te kunnen bieden voor minder geld. Eerst was dat met de Belgische Boerenbond, later met het softwarebedrijf ORDA-B. We hebben ook een aantal jaar als reservecentrum voor de Kredietbank

(foto Rolf Op de Beeck)

gediend: als er bij de KB een ramp zou gebeuren, konden ze hierop terug vallen. Dat is nooit gebeurd, maar wij hadden al die tijd wel een dubbele capaciteit. Bovendien hebben we in afspraak met het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek onze supercomputer een tijdje gedeeld met de rest van de Belgische academische wereld.»

Montpellier

Veto: Zijn al die snelle, maar ook dure computers wel nodig?

Ludit: «Bepaalde soorten van wetenschappelijk onderzoek kunnen niet meer zonder de nodige rekenkracht. Sterrenkundigen die de korona van de zon onderzoeken en scheikundigen die moleculbewegingen simuleren, kunnen dat niet met hun eigen beperkte machines. Wanneer je dan je resultaten hebt, heeft men in het buitenland al iets gedaan dat tien keer beter is. Je kan nooit met je publikaties bijblijven, dat is het probleem.»

Veto: Heeft de rektorswissel voor jullie belangrijke gevolgen gehad?

Ludit: «Ja, voor het netwerkgebeuren en zeker voor het kotnet-project. We kunnen

wel niet klagen dat de vorige rektor niet positief geweest is. De universiteit is de laatste tien, vijftien jaar altijd bereid geweest te investeren in het informatika-gebeuren.»

Veto: In 1984 kwam er een speciale onderwijs-computer.

Ludit: «De studenten werkten tot dan met terminalen onder TSO. Een goed systeem, maar het was gericht op professionele gebruikers. Het nieuwe VM systeem werkte ook met terminalen verbonden met het mainframe, maar was veel gebruiksvriendelijker en gaf elke gebruiker het gevoel dat

EARN-netwerk (European Academic and Research Network). Op dat moment konden we bijvoorbeeld al elektronische post versturen. Alles verliep in het begin wel langs Montpellier, ook als de bestemming tien meter verder zat. Het KULeuvenNet, dat gestart is in 1990, heeft er ondertussen voor gezorgd dat iedereen vlot op Internet kan.»

Veto: Verzorgen jullie ook onderwijs in de fakulteiten?

Ludit: «Wij geven avond- of dagkussussen die buiten het gewone curriculum staan voor geïnteresseerde docenten, studenten, assistenten of onderzoekers.»

Veto: Welke diensten verlenen jullie verder nog?

Ludit: «We geven ook advies bij de keuze en het gebruik van allerhande softwarepakketten. Dan heb je nog de helpdesk die de eerstelijns ondersteuning biedt. We geven een ganse verzameling van cursussen, van elementaire programmatie tot meer wetenschappelijk georiënteerde dingen. We geven uitleg over het gebruik van CWIS (Campus Wide Information System: de gestandaardiseerde webpagina's van de KU Leuven). En dan zijn er nog de kampuslicenties. Je moet onderhandelen met leveranciers, je hebt gebruikers die komen klagen, registratienummers die vervallen, en ga zo maar door. Dat is enorm arbeidsintensief. Tenslotte is er ook nog de PC-shop, de PC-verhuur, het PC-lab en allerlei diensten in verband met mail- en webservers.»

Zaventem

Veto: Staan er nog grote veranderingen voor de deur?

Ludit: «Twee jaar geleden heeft de top beslist de administratieve verwerking grondig te reorganiseren, omdat een aantal zaken uit mekaar gegroeid zijn; dit project heet het Anemoonproject. Eigenlijk is dat niet ons project, want wij zijn enkel betrokken bij de opstart, en bij de fysieke realisatie van de systemen.»

Veto: Hoe gaat de beveiliging in zijn werk?
Ludit: «Er staat een voordeur in het gebouw. De computerzaal heeft wel een speciale beveiliging. Toen we de IBM 3090/150E aangekocht hebben, hadden we een uitvoervergunning nodig van het Amerikaanse ministerie van Defensie. Het was zelfs zo dat in principe dat ding onder politiebegeleiding van Zaventem naar hier gebracht moest worden. Dat is nooit gebeurd.»

Filip De Keukeleere
Bart De Schrijver
Nico De Meyere

“Die chips geven zoveel warmte af, meer dan een gewoon strijkijzer”

Veto: Leuven heeft ook een voortrekkersrol voor Internet gespeeld.

Ludit: «Inderdaad. In 1989 hadden wij reeds een verbinding met het Internet. Later konden ook andere Belgische universiteiten via ons op Internet. We maakten toen al veel langer gebruik van netwerken. In 1972 dienden ze al om afstand ponskaarten te lezen, en resultaten af te drukken. In 1985 maakten we kennis met het

herichten

Loko werft aan, voor indiensttreding per 1 juli 2000.

EEN FUIFZAALBEHEERDER (M/V)
(15u/week)

U staat in voor het beheer van een middelgrote fuifzaal gelegen in Leuven. Daarbij staat u in voor het volledige dagelijks bestuur. Dit omvat onder andere: het actief aantrekken van nieuwe boekingen; de boekhouding, btw-aangifte, belastingaangifte en het financieel beheer; het selecteren en leiden van de zaalverantwoordelijken; coördinatie van de evenementen, in samenwerking met organisatoren; instaan voor een goed onderhoud van de zaal; contacten met de administratieve en politieke overheid. U rapporteert aan de Raad van Beheer van de vzw.

Profiel: basiskennis van bedrijfsbeheer en recht; grondige kennis van boekhouding, btw en rechtspersonenbelasting; in staat zijn leiding te geven; kommersieel

ingesteld, met bijzondere affiniteit voor de horeka; goeie contacten met de Leuvense kringen en verenigingen; zich actief willen inzetten voor de doelstelling van Loko, zijnde de democratisering van de maatschappij in het algemeen en van het onderwijs in het bijzonder.

Loon: De netto basiswedde bedraagt circa 20000 BF per maand, afhankelijk van de fiscale situatie.

Selectieprocedure: De selectieprocedure omvat een proef die peilt naar de kennis van de kandidaten i.v.m. boekhouding en recht, en een interview. De geselecteerde kandidaten komen dan in aanmerking voor een verkiezing door de Open Algemene Vergadering van Loko.

Kandidaten kunnen hun cv met handgeschreven sollicitatiebrief bezorgen aan Loko, t.a.v. Nico Demeyere, 's Meiersstraat 5, 3000 LEUVEN, uiterlijk op vrijdag 10 maart 2000 om 17u.

(nd)

Vetolezers mogen tegen inlevering van deze bon aan de informatiestand op de Boekenbeurs gratis één van de onderstaande boeken kiezen.

- "Sense & Sensibility" - Emma Thompson
- De kleurrijke screenplay van een wereldberoemde verfilmde roman
- "Prisma van Europa"
- Begrippen op het gebied van naoorlogse samenwerking en rivaliteit
- "Webster pocket thesaurus"
- Synoniemenwoordenboek voor de Engelse taal.
- "Freud"

Een basisboek voor een ieder die in filosofie geïnteresseerd is.

De keuze per boek is beperkt

Deze aanbieding is uitsluitend geldig voor de Boekenbeurs in de Brabantthal te Leuven van 9 t/m 12 maart 2000

Naam : .....
Voornaam : .....
Adres : ..... Nr : .....
Postnr. : ..... Gemeente : .....
Eén boek per persoon per bon!

Deze bon geeft ook toegang tot de exclusieve vooropening op donderdag 9 maart van 14 tot 21 uur.

"We voelen ons goed in de WC-pot"

Sinds het begin van de jaren tachtig leidt hij zijn troepen door het woelige Vlaamse rocklandschap. "I Can't Live in a Living Room" maakt al twintig jaar deel uit van het Vlaamse kollektieve geheugen. Peter Slabbynck, zanger van Red Zebra en De Lama's, is volgende week maandag te gast bij **Kultuurraad voor een sessie Oorgetuigen**.

Slabbynck is niet onder één woord te vangen. Vlak na de verkiezingen was hij zelfs even woordvoerder van de Vlaamse minister van Cultuur, Stedelijk- en Jeugdbeleid Bert Anclaux. Na enkele maanden hield hij het daar voor bekeken om terug te keren naar zijn oude job als copywriter. In de eerste plaats blijft hij echter een gepassioneerde muziekbeoefenaar én -liefhebber.

Peter Slabbynck: «Ik ben een kind van TopPop. Wij krosten na de studie naar huis om TopPop te zien, dat was ons programma. Onlangs heb ik nog een handig boek gekocht waar een lijst in staat met al de clips die in het programma zijn geweest. Het was de periode van de wegwerppop: The Rubettes, Mud, The Sweet,... Toen had ik geen geld om singles te kopen maar nu probeer ik die allemaal vast te krijgen, al is het dan de grootste kitsch of romantiek. Op rommelmarkten kun je die nog vinden. Ik kijk absoluut niet neer op die periode, maar daarna kwam de punk en dat was uiteraard een enorm contrast. Bij optredens in TopPop was het de gewoonte dat een aantal danseressen mee op het podium kwamen. Toen Iggy Pop kwam en *on stage* planten begon rond te slingeren, zagen die dat niet langer zitten en vluchtten ze weg. Plots kwam er dus iets helemaal anders. Als adolescent trok mij dat toch wel enorm aan. In *Oorgetuigen* wil ik ook laten horen waar Red Zebra vandaan komt. Vandaar dat ik een aantal platen nadrukkelijk opnieuw aan het beluisteren ben. Nu merk ik verbanden op: bij het bekijken van platenhoezen komen bijvoorbeeld dezelfde producers naar voren. Het is een heel toffe oefening.»

Kolk

Veto: Ook Studio Brussel viert twintig jaar "I Can't Live in a Living Room" mee. Zij hebben een vijftal jonge Belgische groepjes gevraagd een eigen bewerking van het nummer te maken.
Slabbynck: «Het is een nummer dat geleidelijk aan deel uitmaakt van het Belgische rockarchief. Daarom ook dat we Studio Brussel gevraagd hebben of het niet mogelijk was om daar iets mee te doen. Dat nummer is een eigen leven gaan leiden. Blijkbaar — maar dat weet je niet als je die tekst schrijft — gaf dat nummer zeer goed het gevoel weer van een aantal mensen in die periode.»

«Het is de eerste keer dat een van onze nummers door andere groepen wordt gebracht. De versie van Janez Deth heb ik gemist maar die zal ik wel op cassette krijgen. Wat Fence en Kolk er van gemaakt hebben, vind ik wel maf. Ooit hebben we er eens op gezwogen om zelf iets anders met de plaat te doen, maar het ging niet. Je zit zodanig vast in wat je brengt dat het je zelf niet lukt. In het najaar willen we een aantal optredens in kulturele centra doen. We zijn een rockweekend aan het organiseren in Brugge en we gaan ook optreden in de Stadshouburg. Naar aanleiding van dat optreden zijn we een aantal oudere nummers opnieuw gaan bekijken. Een nummer als "Mice and Men" hebben we veranderd en klinkt nu veel beter. Soms heb je van bepaalde nummers het gevoel dat het niet klopt wat we daar spelen, hoe-wel we het al twintig jaar brengen. Van andere nummers, zoals "TV Activity", dat ook in de set zit, merk je dat het niet te veranderen valt.»

Veto: Waar liggen de roots van Red Zebra eigenlijk?

Slabbynck: «We zijn echt gegroeid uit het niet-kunnen-spelen. Onze eerste drummer sloeg bijvoorbeeld gewoon de slagen van de gitaar mee. Het eerste nummer dat we ooit speelden was "Mongoloid", een nummer van Devo. We hebben daar nog kassettes van: we spelen dat vijf keer te traag maar je hoort de bassist wel klagen dat hij niet meekant. Waarom ben ik de zanger geworden? Gewoon omdat ik er niet in slaagde om ook maar één instrument te bespelen. We komen echt uit de zogenaamde *DIY*, de *Do-It-Yourself*-cultuur.»

Veto: Wat is de toekomst van Red Zebra? Is er nog plaats voor een groep als jullie in Vlaanderen?

Slabbynck: «Ik deed onlangs een interview op Radio 21. Mijn Frans is redelijk goed dus ik ging er een beetje te veel voor, en vol vuur verklaarde ik "tant qu'on se sent bien dans le peau, on continue" Ik bedoelde: goed in ons vel. De presentator begon echter onbedaarlijk te lachen. Het bleek dat ik had gezegd: "zolang we ons goed voelen in de wc-pot gaan we door." Misschien is dat wel de conclusie.»

Wax

Veto: In die twintig jaar dat jullie bezig zijn, heeft de rockmuziek in Vlaanderen een enorme vooruitgang boekt. Waaraan is dat volgens jou te danken?

Slabbynck: «Je hebt nu gasten die zich van bij het begin zwaar op muziek toeleggen. Dat was bij ons ondenkbaar. Guy Swinnen van The Scabs heeft bijvoorbeeld nog lang in een drukkerij-gewerkt om zeker te zijn van zijn inkomsten. Nu heb je jonge mensen die er alles voor doen en zich bepaalde dingen des levens ontzeggen om met muziek ergens te geraken. Je moet het maar doen. De druk is enorm groot want er zijn grote voorbeelden. Dat is enerzijds een heel positieve evolutie maar anderzijds legt het heel wat druk op die gasten. Die willen het direct in het buitenland maken. Ze zien immers dat dEUS en Soulwax naar het buitenland gaan.»

«Er was vroeger ook een heel ander sirkwiel van jeugdhuisen en parochiezalen. Daar kon je *à volonté* gaan spelen. Vroeger gingen TC Matic, The Scabs, Twee Belgen en wij in een jeugdhuis spelen en daardoor had zo'n jeugdhuis gedurende een paar avonden een zeer goede receptie. Dat konden ze dan weer besteden aan andere groepen. Dat bestaat nu niet meer. En dat is dan weer een negatieve evolutie: nu hebben die jeugdhuisen het moeilijk, want dEUS zal niet meer in een jeugdhuis komen spelen. Zo'n jeugdhuis is voor hen te klein, te onbelangrijk geworden. Zij willen enkel nog de Ancienne Belgique en de Vooruit.»

«Financieel is het echter een ander plaatje. Die groepen hebben het vaak zeer moeilijk. Zo vind ik de laatste cd van Evil Superstars ongelukkig. Als je dan hoort dat die cd ondanks alle positieve besprekingen toch nog flopt, dan sta je daar met je fantastische muziek. Het blijft vaak *kantje boordje*. Ik merk dat aan die Antwerpse

"Waarom ben ik de zanger geworden? Gewoon omdat ik er niet in slaagde om ook maar één instrument te bespelen"

bands. Die zijn vaak terug te vinden in allerlei projecten, denk maar aan Mitsuhashi Jackson. Dat heeft veel te maken met een economische noodzaak.»

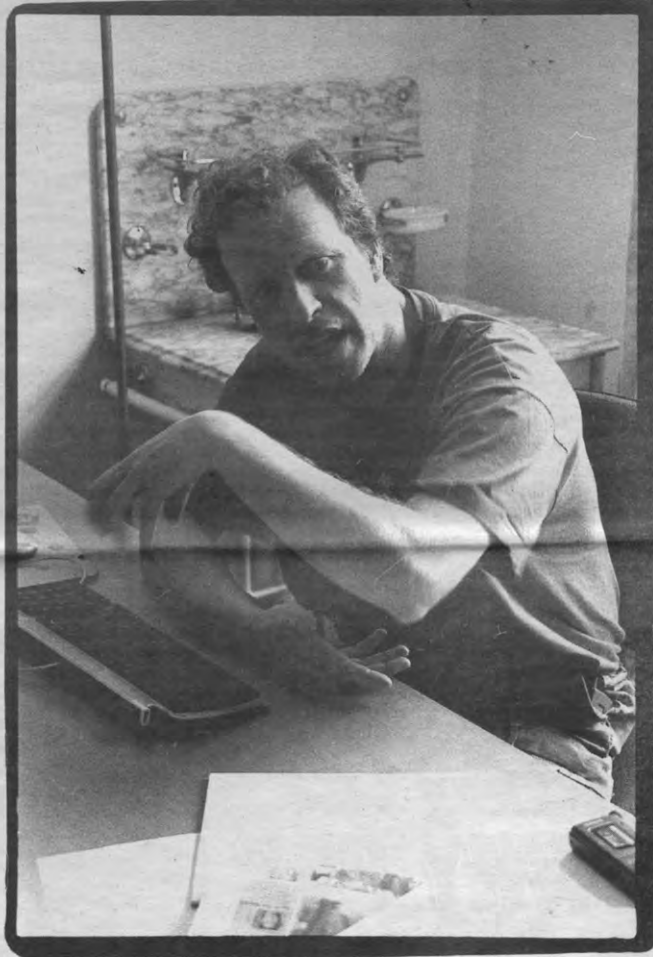
«Ik zou niet van de muziek willen leven want dan moet ik teksten schrijven, moet ik optreden. Ik schrijf ook kinderboeken, maar ik wil geen schrijver worden want dan word ik verplicht om te schrijven. Ik doe liever allerlei verschillende dingen. Ik ben nu wel copywriter, maar als ik tijd heb probeer ik kinderboeken te schrijven, treed ik eens op, *dj* ik wat, doe ik *Oorgetuigen*,

gen,... Dat is veel amuserender en gevarieerder en er zit geen druk op. Ik moet niet elke dag mijn boekingsagent bellen om te vragen of er nieuwe optredens vastliggen.»

Wachtband

Veto: In hoeverre kunnen subsidies daar een mouw aan passen? Moet er eigenlijk überhaupt een popbeleid zijn?

Slabbynck: «Chokri Mahassine, SP-parlements lid en organisator van Pukkelpop, is heel hard met de uitwerking van een popbeleid bezig. Ik vind dat wel goed. In Lim-

(foto Jimmy Debruyne)

burg zijn er veel aanzetten. De JongSocialisten hebben bijvoorbeeld een brief naar de Limburgse burgemeesters gestuurd met de vraag om op de wachtband van de gemeentelijke telefoons jonge Limburgse groepen te draaien. Dat heb ik trouwens ook op het kabinet van Bert Anclaux voorgesteld: laat toch niet de hele tijd opera horen. Iemand zei mij ooit dat het klonk alsof er op het kabinet Vestalse Maagden werden ver-

som, maar hang wel Vlaamse leeuwen aan het podium." Op een bepaald moment was het zo dat je de helft van de gage terugbetaald kreeg als je een Nederlandstalige groep programmeerde. We hebben daar van geprofiteerd met De Lama's. Ik wist niet dat zo'n systeem bestond, maar achteraf stel je vast dat je redelijk wat festivalletjes hebt gedaan in een bepaalde zomer. Dat is toch raar: dan *pusht* men een bepaalde cultuur. Daar hangt een enorm sterk geurtje aan. In zulke gevallen moeten we eigenlijk niet te veel zeggen over Oostenrijk. Een ander mooi voorbeeld: in Brugge wou men het Olympiastadion renoveren maar "Olympiastadion klinkt niet erg Vlaams, mijne heren. Is het niet mogelijk om dat tot Jan Breydelstadion om te dopen?" Ik vind dat gevaarlijk. Zo sluip het binnen, een inmenging in cultuur. Daar moet de staat met zijn poten van afblijven.»

Veto: Deze zomer zagen we plots een andere kant van jou, je werd woordvoerder van minister Bert Anclaux. Hoe kwam je daar terecht?

Slabbynck: «Ik ben al twaalf jaar bezig met communicatie dus dacht ik dat het wel leuk zou zijn om dat eens te doen. Ik heb toen contact gezocht met iemand die op jeugdbeleid werkte. Ik had me voorgenoemd om het na een aantal maanden te analyseren. Het was niet mijn *cup of tea*. Ten eerste heb ik — zonder dat ik daar verder op wil ingaan — toch wel een aantal vragen bij de persoon van Bert Anclaux. Vragen die ik voordien niet had. Er was ook een gebrekkige communicatie tussen ons wat de externe relaties betreft. Dat politiek biotop viel echter redelijk goed mee. Ik beklag me die stap absoluut niet. Het was een interessante kijk achter de schermen: ik kan het iedere burger aanraden.»

Matthieu Van Steenkiste
Diederik Vandendriessche

Oorgetuigen met Peter Slabbynck: op maandag 13 maart in vergaderzaal 3 (eerste verdieping STUC) om 20u00. Toegang: met STUCKkaart 50/75, zonder 100/125. Red Zebra is te bezoeken op <http://users.glo.be/~red.zebra/living.html>

DE 5^E BOEKENBEURS: ÉÉN GROTE ONTDEKKING!

TOEGANG
GRATIS
TOEGANG

De Centrale Boekhandel is in aantocht! Het complete magazijn wordt tijdelijk verplaatst. Ruim 100.000 kilo boeken. Soms verkleurd of met ezelsoor; het voordeel spreekt boekdelen.

Alles gaat weg voor een fractie van de oorspronkelijke prijs.

SCIENTIFIC BOOK SALE

Een gigantisch aanbod van wetenschappelijke boeken. Duizenden titels voor elk vakgebied. Tekstboeken, manuals, atlassen, woordenboeken, teveel om op te noemen. Soms een druk of editie ouder, echter het verschil zit hem in de prijs.

WHY PAY MORE?

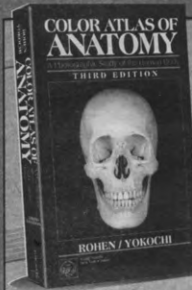
DISCOUNT UP TO 90%

KWART MILJOEN BOEKEN
10.001 COMPUTERBOEKEN
MET SOFTWARE / CD-ROM / DISKS ENZ.
NIEUW: SPELLEN · EDUCATIEF · VERTAALWIJZERS ENZ.

DE CENTRALE BOEKHANDEL

AMERIKALEI 220/30 · 2000 ANTWERPEN · E-MAIL: BOOK@TIP.NL

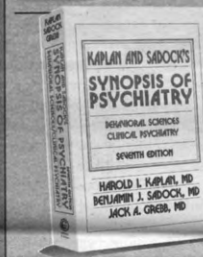
TEL. INFO: 03 23 85 812

COLOR ATLAS OF ANATOMY

ROHEN A.O.
A photographic study of the human body.
Third edition.

758

SYNOPSIS OF PSYCHIATRY

KAPLAN A.O.
Behavioral sciences clinical psychiatry. The bestselling
Seventh edition.

378

ROMANS & LITERAATUUR - HISTORIE & MEDISCH
KUNST & MUZIEK - COMPUTER & WETENSCHAP
ATLASSEN & WOORDENBOEKEN - HOBBY & TUIN
REIZEN & LANDEN - SPROOKJESMARKT & JEUGDLAND
NEW AGE & ESOTERIE - CULINAIRE CORNER
ENZ. ENZ. ENZ.

THE ELECTRONICS HANDBOOK

Whitaker. Over 2.600 pag. & 2000 illustraties. The largest most comprehensive reference ever published.

Van 4750 Beursprijs **663**

LINUX

Het meest populaire besturingssysteem in de nieuwste versie. Compleet pakket incl. 6 cd-roms, boot diskettes, gratis helpdesk, power tools. KDE+KERNEL+GNOME. Boek + Reference guide. enz.

Redhat 6.1 nu 1.795 Suse 6.3 nu **1495**

Allerlaatste nieuws!

Studenten opgelet! Literatuurlijsten welkom!
Vele bekende uitgeverij nu voor bodemprijzen.

NIEUW NIEUW NIEUW NIEUW NIEUW NIEUW

TOP 10 TITELS

TIJDELIJK AAN WEGGEEFPRIJZEN

ZE ZIJN ER ALLEMAAL:

Allende · Van Dis · Palmen · King · v. Istendael · Lanoye · Ludlum · Claus · Vestdijk · Brusselmanns · Theroux · Rushdie · Campori · Van Kooten · Van der Heijden · Komrij · Mullisch · Van Paemel · Van Oostrum · enz.

DIT MAG U NIET MISSEN!

UNIEK: 7.000 M² BOEKENFESTIJN

TIP Wees er tijdig bij, want dit wordt echt uniek en dan geldt **OP=OP**

••• VOORVERKOOPDAG •••

PROFITEER VAN DE 10 KEUS
DONDERDAG 9 MAART 14-21 UUR

VRIJDAG
10
MAART
14-21 UUR

ZATERDAG
11
MAART
10-18 UUR

ZONDAG
12
MAART
10-18 UUR

**BRABANTHAL
LEUVEN**

TEL. INFO: 016 38 30 11

▶ ROMANS ▶ ATLASSEN ▶ TOP 10 LITERAATUUR ▶ ARCHITECTUUR ▶ DRAMA
▶ NEW AGE ▶ BUSINESS ▶ KUNST ▶ MENS EN MAATSCHAPPIJ ▶ HOBBY
▶ MUZIEK ▶ WOORDENBOEKEN ▶ REIZEN ETC. ETC. ETC.

WHY
PAY
MORE?

“Er is geen Afrikaanse oplossing”

Charles en Ahipeaud, twee Ivoiraanse studentenleiders, vertellen over de leefsituatie van de studenten in hun land. Ze doorprikten enkele mites over Afrika en hechten niet al te veel geloof aan de goede voornemens van minister van Buitenlandse Zaken Louis Michel (PRL).

Op 24 december werd in Ivoorkust president Henri Konan Bédié afgezet door het leger van generaal Guei. Guei werd interim-staatshoofd en belooft een grote anti-korruptie-schoonmaak en vrije verkiezingen.

Ivoorkust, bijgenaamd 'de olifant van Afrika', is de belangrijkste economische macht van de regio geworden: zowel het bruto binnenlands produkt, het begrotingstekort als de handelsbalans evolueren gunstig. Maar van die welvaart geniet niet elke Ivoorkuster. Ex-premier en opposant Ouattara mocht niet deelnemen aan de presidentsverkiezingen wat leidde tot een politieke crisis en toenemende internationale druk. Het Ivoiraanse leger greep in. Tegen april dit jaar worden een grondwetswijziging en een nieuwe kieswet aan een referendum onderworpen en voor 31 oktober verkiezen de Ivoorkusters nieuwe gemeentebesturen, een parlement en een president.

Entrecôte

De studentenbeweging in Ivoorkust speelt een actieve en kritische rol in het democratiseringsproces van het land. De beweging acht de democratisering van hun onderwijs onmogelijk zonder eerst de samenleving te democratiseren. Twee studenten van de nationale studentenroep Fesci, de Fédération Etudiante et Scolaire de Côte d'Ivoire, kwamen langs bij de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie (Loko). Charles Blé Goudé is de huidige nationale studentenleider van het Fesci, Ahipeaud Marcial de stichter van de studentenbeweging.

Veto: Wat zijn de voornaamste problemen van de studenten?

Goudé: «Gewone mensen hebben amper toegang tot het hoger onderwijs: twee procent van de middelbare scholieren gaat naar de universiteit. Studiebeurzen worden gegeven aan studenten wier ouders vrienden hebben bij de onderwijsadministratie. Naast de publieke universiteit van Abidjan is er ook een privee-universiteit opgericht, waar het inschrijvingsgeld meer dan een miljoen frank bedraagt.»

Marcial: «Studenten kennen enorme huisvestingsproblemen: ze worden weggejaagd om plaats te maken voor de gezinnen van politieagenten. Voor honderdruizend studenten en scholieren zijn er slechts drie restaurants. Dit leidde tot het uitdelen van honderden tonnen rijst door de overheid.»

Veto: Kan de studentenbeweging debatten organiseren of in discussie gaan met de overheid?

Goudé: «Vandaag is dit weer mogelijk. In het verleden kwam de politie onze debatten verstoren. Provokateurs lokten geweld uit bij studenten om zo arrestaties te vergemakkelijken. Brandende autobanden werden gebruikt om aula's te ontzuimen. En enkele maanden geleden werd mijn kamer in brand gestoken.»

Veto: Reageert de rector van de universiteit niet op de wantoestanden?

Marcial: «De rector is een marionet en heeft geen enkele beleidsruimte. Hij neemt elke maatregel en de studentenaantallen te verminderen.»

Veto: Gaan de professoren akkoord met de gang van zaken?

Goudé: «Studenten en professoren voeren dezelfde strijd. De profen zijn al meerdere keren op straat gekomen om meer middelen en een verhoging van hun salaris te vragen. Maar de minister heeft hun salaris geblokkeerd gedurende drie maand.»

Marcial: «De Afrikaanse intellectuelen

worden niet gehoord. Dat komt omdat Afrikaanse intellectuelen niet kunnen participeren aan het mondiaal debat: ze beschikken meestal niet over internet of hebben geen middelen om publikaties te bekostigen.»

Savooi

Veto: Er wordt vaak gezegd dat je niet zomaar een geïndustrialiseerd model kan opleggen omwille van verschillende culturele achtergrond en 'savoir vivre'.

Goudé: «Dat is flauwekul. Op die manier moet men Afrika niet stigmatiseren. Er is geen Afrikaanse oplossing. Afrika moet gewoon zelfbeschikking krijgen over zijn economie en grondstoffen. De Westerse opinie is misschien beïnvloed door dictators als Mobutu die hun land uitbuiten.»

Veto: Hoe evalueren jullie het regime van Laurent Kabila?

Goudé: «Ik vind hem een grote patriot. Hij kwam aan de macht in een totaal geruïneerd land. Daardoor is hij nog niet in staat geweest om een deftig economisch plan uit te denken. Het Westen

begrijpt niet dat dit voor Congo een historische fase is: Europa heeft niet langer het recht Afrika te plunderen wanneer ze er zin in heeft.»

Veto: Onze minister van Buitenlandse Zaken Louis Michel wil een actiever en positiever Afrika-leidvoeren zonder dat er sprake is van kolonialisme.

Goudé: «De Europese landen mengen zich nog te veel. De internationale gemeenschap moet dictators voor de rechter te dagen.

Europa voert echter een dubieuze politiek: als de Europese Commissie ontdekt dat miljarden aan begrotingsteun zijn verduisterd, eist ze prompt terugbetaling. De schulden worden wel gastvrij ontvangen: Bédié woont nu in Parijs en de minister van Economische Zaken Gnamien N'goran kocht in Brussel een villa. Bovendien blijft Europa wapens leveren in conflictgebieden.»

Bart De Schrijver

(foto Stevert Van den Eede)

Ex Oriente Lux: infosessies voor migranten

Het daghet inden Oosten

Omwille van sociaal-economische en culturele drempels blijft voor allochtone jongeren en hun ouders de stap naar universitaire onderwijs nog steeds groot. Deze vaststelling zette in oktober 1999 een groepje Marokkaanse en Turkse studenten van de KU Leuven ertoe aan de vzw Ex Oriente Lux in het leven te roepen. De bedoeling van deze vzw was het hoger onderwijs laagdrempelig te maken voor allochtone jongeren.

Ex Oriente Lux groepeerde een aantal geëngageerde allochtone jongeren van Turkse en Marokkaanse afkomst, die de handen uit de mouwen wilden steken om universiteit en migrantenjongeren dichter bij elkaar te brengen. Infosessies voor de migrantengemeenschap leken een stap in de goede richting. Om dit initiatief van de grond te krijgen, riepen de studenten de hulp in van Sociale Raad, waar men hen doorverwees naar de Dienst Studieadvies.

Bij Studieadvies werden ze met open armen ontvangen. Een van de bekommernissen van deze dienst is de democratisering van het onderwijs, waarbij ze speciale aandacht besteden aan minderheidsgroepen en hun specifieke problematieken. Begin dit academiejaar namen zij een cultureel adviseur in dienst. Myriam Vanacker van de Dienst Studieadvies benadrukt dat het niet hun bedoeling is met deze infodagen een parallel circuit op te bouwen. Zij vindt het belangrijk dat ook migrantenjongeren de weg vinden naar de gewone circuits van informatieverstrekking: infodagen aan de universiteiten en rondleidingen in residenties. Ex Oriente Lux kreeg van Studieadvies dan ook de nodige ondersteuning voor de organisatie van de infodagen.

Bij zo'n sessie laat men telkens twee studerende en twee afgestudeerde allochtonen aan het woord. Hun taak is zo objectief mogelijk een beeld te schetsen van het studentenleven: het studeren zelf, maar ook wat daar verder nog bij komt kijken. Erhan Kozulu en Younes Zarhoni — twee medeoprichters van de vzw — benadrukken dat zowel de positieve als de negatieve aspecten hierbij aan bod komen: men zal niet verdoen dat er in Leuven enkel gestudeerd moet worden, maar evenmin zal men ontkennen dat je moet studeren om te slagen. Volgens Erhan en Younes hebben de migrantenjongeren en hun ouders nood aan voorbeelden. Als zij zien dat andere migranten mogen en kunnen studeren, zal het voor hen makkelijker zijn de sprong te wagen. Younes: "Vorig jaar was ik de eerste migrant uit Hoboken die in Leuven studeerde. Dit jaar zijn er twee andere bijgekomen."

Ook mensen van Studieadvies nemen deel aan de infodagen. Enerzijds willen ze de praktische kant van studeren aan de universiteit belichten, zoals het beurzenstelsel, het bestaan van gesubsidieerde residenties en meisjespeditie's. Anderzijds willen ze ook de migrantenjongeren aansporen om deel te nemen aan het 'gewone' informatiecircuit, zoals reeds aangegeven werd. Daar kunnen biblioteken concrete gegevens over studierichtingen verzamelen.

Ramadan

Intussen zijn er reeds drie sessies gehouden: in Antwerpen, Mechelen en Beringen. Ondanks de eerder lage opkomst zijn de organisatoren tevreden. Erhan: "We hadden op meer mensen gehoopt, maar het is natuurlijk een nieuw initiatief dat nog moet groeien. De reacties waren alleszins positief."

Uit de evaluatieformulieren kwam duidelijk naar voor dat enkele belangrijke doelstellingen bereikt werden. De jongeren vonden het positief dat er moeit en tijd genomen werd voor hen en dat er mensen van de KU Leuven aanwezig waren op de sessies. Het feit dat studenten en afgestudeerde allochtonen met hen kwamen praten had een motiverend effect.

Troef

Een aandachtspunt blijft, volgens de organisatoren, de informatieverstrekking aan de ouders. Deze doelgroep werd in de sessies te weinig bereikt. Ex Oriente Lux wil dit probleem oplossen door in de toekomst andere aanspreekpunten te vinden. Dit kan bijvoorbeeld door de sessies te laten plaatsvinden in een ontmoetingsruimte bij de moskee. Op die manier richt men zich explicieter op de ouders.

De werking van Ex Oriente Lux beperkt zich niet tot het organiseren van infosessies. Ook tijdens het academiejaar richten zij verschillende activiteiten in om de jongeren de kans te geven hun vrije tijd zinvol en aangenaam te besteden: een openingsreceptie, alternatieve filmavonden, een literatuurgroep, sport. Opmerkelijk is dat zij ook activiteiten aanbieden waarbij hun culturele eigenheid aan bod komt, zoals een ramadanetenje en binnenkort ook een offerfeest. Op deze manier kan de vzw fungeren als een opvangnet en het verlies van contact met de eigen gemeenschap voorkomen. Dit is zeker een troef die in de toekomst kan uitgespeeld worden om de ouders ertoe te overhalen hun kinderen toch naar de universiteit te laten gaan.

Tine Swaenepoel
An Van De Moortel

Onrechtvaardigheid smaakt beter

When will I, will I be famous?" zong Bros meer dan tien jaar geleden. De vrienden John en Eddy stellen zich die vraag ook. De oplossing lijkt hen simpel: we maken gewoon een hit! Vanaf het moment dat ze dat besluit genomen hebben, spuwen ze hun gal uit over de wereld. "Verworpen der aarde, wordt rijk, dedju."

teater

De Onderneming werd in 1997 opgericht door ondermeer Günther Lesage. Diezelfde Lesage staat nu in *HIT!* op de planken naast Pieter Embrechts en Koen De Graeve. De tekst van *HIT!* is van de hand van Willy Thomas, die Lesage ontmoette tijdens een toernooi met Tg Stan in Noorwegen. Thomas is op zijn beurt dan weer actief bij het Brusselse gezelschap Dito/Dito. Relevant? Jawel, want de rode draad is de manier waarop theater gemaakt wordt. Geen klassieke posities van tekstschrijver, regisseur en spelers. Thomas schreef de tekst wel maar de voorstelling kwam gezamenlijk tot stand. Op de première vorige week in Antwerpen werd duidelijk dat ze daarbij uitgebreid loos gegaan zijn.

In het eerste van de drie delen van *HIT!* laten John en Eddy hun blik over de wereld gaan. Met een meedogenoze scherpheid kramen ze zowel de meest deemoedige als de meest politiek inkorrekte dingen uit. Ze zijn lang genoeg braaf en kontent geweest, lang genoeg de deurmaat geweest die zich voor zijn bestaan verontschuldigt. Geld verdienen wordt hun motto. En voor de rest niet teveel gezever. "Dat ze allemaal omhoog schijten." Wie gaat nu duurdere koffie kopen in de wereldwinkel terwijl die nog vies smaakt ook? Onrechtvaardigheid smaakt beter.

Willy Thomas wou in de eerste plaats aantonen waar die geldhonger vandaan komt. Wat drijft een mens daartoe en — zeker niet minder belangrijk — hoe verandert hij wanneer hij zijn materieel doel bereikt heeft? Het lijkt moralistisch maar dat is het niet. Er wordt veel getoond, weinig stellingen ingenomen.

men. Net zoals dat in de media vaak gebeurt. Het wordt hondsmoeilijk om nog waarheid van leugen te onderscheiden. Verschillende kranten drukken tegenstrijdige berichten af, de ene tv-zender zegt wit terwijl de andere zwart zegt.

In het tweede gedeelte, wanneer John en Eddy, ondertussen "The Doormats", hun hit gemaakt hebben, worden ze geïnventariseerd op *Hinet*, een tv-programma zoals het recht van het scherm zou geplukt kunnen zijn. Hip, muzikaal, veel gezwam, meestal nog in een vermalen Engels ("How did you come op het idee? Meen je dat serious?"), presenterator in close-up en gigantisch veel reclame. De scène vertrekt als een bolide, neemt scheurend de bocht en vliegt als een spookrijder het publiek in. Flashy, kort, boetades. Maar elke bolsle vertraagt onderaan de helling en op den duur groeit een lichte vorm van ergernis wanneer The Doormats voor de elfendertigste keer wor-

den aangekondigd en er toch weer een streepje reclame tussenschuift. Uiteindelijk is er de grootste finale, waarbij de presenterator naar voren treedt en in een letterlijk schitterende new-age-achtige diskostijl de lof van de roem zingt. En dan is het echt de beurt aan John en Eddy om samen met de presenterator hun Jordi-(dur dur d' être bébé)-versie van Beethovens negende te brengen.

In het derde deel keert de rust weer. De drie hebben poen geschapt en vagen op een landgoed in Frankrijk hun kloten aan de wereld. Toch praten ze nu ook echt. In het eerste deel staken ze beurttelers monologen af, nu is er communicatie, ook al gaat die over triviale dingen als het bereiden van een houtsnip of het al dan niet met een auto willen rijden. Ze fêteren zichzelf omdat ze slechte mensen zijn. Ach, "mensen die niet slecht kunnen zijn, misen iets".

De Onderneming heeft sinds kort zijn thuisbasis in een nieuw zaaltje in Hoboken. Men wil de buurt zoveel mogelijk bij de werking betrekken. De grote Amerikaanse teatermaker Peter Sellars trok met zijn voorstellingen geregeld naar de achterbuurten van de grote steden om ze daar kwasi gratis voor de minstbedeelden op te voeren. De Onderneming speelde een week voor de première een try-out voor de mensen uit de straat. Het openingsfeest van de zaal was toegankelijk voor de hele buurt. Volgens Lesage is het geïnspireerd op wat Dito/Dito al langer doet in Brussel: een brug slaan tussen de verschillende gemeenschappen en culturen.

HIT! bewijst alvast dat engagement geen grijs moralisme of een slaapverwekkend wijsvingertje hoeft te betekenen. Het stuk brengt geen realiteit maar vergroot bepaalde details uit. Het zweeft soms terwijl het me één voet in de werkelijkheid blijft. Misschien dat het daardoor van het eerste tot het laatste moment genieten is. Bij een eigen versie van Vlaamse schlagers of bij het spotten van een schrijvende BV. It's never enough, the ball keeps running. Yes, belt u maar, we give you wat je nodig hebt. Voel the vibes. Dial twee nul acht, één drie drie. Twee nul acht, één drie drie.

And keep watching. We'll be back.

Peter Mangelschots

De Onderneming speelt *HIT!* op maandag 6 en dinsdag 7 maart telkens om 20.30u in de Vlamingenstraat 83. Info en reserveraties: 016/20.81.33

Finale pianowedstrijd Musicologica

Het duel tussen de Leuvense pressen is nog maar net verteerd, of er staat alweer een kleine kring te popelen om zijn bestaan aan de buitenwereld te verkondigen: Musicologica. Zij dachten, als kring van musikologen, dat het gerechtvaardigd was om een wedstrijd rond klasieke muziek te organiseren. Dat het om een pianowedstrijd gaat, is logisch als men bedenkt dat de piano het meest bespeelde instrument is. Het doel van de competitie is om aan te tonen dat er onder studenten ook bijzonder goede (amateur-)muzikanten zijn. Zonder hoogdravend te willen zijn, wil Musicologica aantonen dat er een hoog cultureel niveau is onder de Vlaamse studenten. Dit opzet willen de musikologen nog verschillende malen herhalen, op jaarlijkse of op tweejaarlijkse basis. Zij hopen ook dat de reputatie van de wedstrijd binnen onafzienbare tijd zal groeien en een uitstraling zal genieten zoals andere, gelijkaardige internationale initiatieven, zoals bijvoorbeeld de wedstrijd in Utrecht.

Uit de eenentwintig inschrijvingen zijn acht finalisten geselecteerd. Naast een doctorandus musicologie (Jan Christiaens) hebben de musikologen Piet Swerts (komponist en laureaat Koningin Elisabethwedstrijd voor compositie) en Robert Groslot (dirigent, eerste laureaat Koningin Elisabethwedstrijd voor piano en artistiek directeur van het Koninklijk Vlaams Conservatorium in Antwerpen) weten te strikken om te jureren. Zij zullen oordelen over het programma van de studenten, dat bestaat uit een hedendaags stuk en een stuk uit een andere periode. Onder de finalisten zijn er vijf aanwezig van de KU Leuven, één van de RUG, één van de VUB en één van het LUC. De drie laureaten gaan elk aan de haal met een geldprijs.

(kb)

De finale-avond vindt plaats op 14 maart om 19 u in Grote Aula, MTC. De toegang is gratis.

Licht Gekanteld: kunstfestival voor jongeren

Licht Gekanteld wil een driedaags festival zijn voor en door prettig gestoorde jongeren. Dit festival biedt vers artistiek talent een podium aan en richt zich tot al wie zich jong voelt. Kunst in de breedste zin van het woord is wat de organisatoren willen brengen: een bont palet van theater, dans, literatuur, sirkus, video en muziek. Als je wil meeuimelen van de ene malle sirkusact in het andere spitsvondige schrijfsel of je wil laten rollen van een geschikt teatermoment naar muziek met een hoog kippenvelgehalte, stort je dan in dit culturele avontuur en ontdek!

Dit festival vindt plaats op woensdag 8, donderdag 9 en vrijdag 10 maart in Leuven in Auditorium Minnepoort (Dirk Boutslaan 52) en in de rond de Romaans Poort (Wagehuys en Jeugdcentrum Vleugel F in de Brusselsestraat 63). De festivalkrant vind je bij het Cultureel Centrum Leuven, Brusselsestraat 63, 3000 Leuven, tel 23.84.27 en kantoor Passe-Partout, Bondgenotenlaan 12, Leuven. De prijzen voor een voorstelling zijn 200 frank als je jonger bent dan zesentwintig. Heb je deze kaap al overschreden, dan betaal je 300 frank. Voor een dagtikket tel je 300 of 400 frank neer. Voor een festivalpas zijn de prijzen 600 of 800 frank.

(mad)

Agenda:

Woensdag 8 maart

- Muziek: Fanfare/Speeltheater Gent & Musica, 14.30 u/16 u/18 u
- Sirkus: Wirwar/Circus in Beweging, 15 u
- Theater: Kunstbende finalisten, 16.30 u
- Muziek: Resultaten Perкусистenworkshop & A Capella/Mooss vzw, 17 u
- Video: Videoclips van dEUS, Soulwax, Zita Swoon, Arid, ..., 17.30 u
- Muziek: Troissoeur, 19 u
- Dans: Baken/IABULEUS, 20.30 u
- Feest: TechnoFeest, 22 u

Donderdag 9 maart

- Theater: Connaissance-vous votre géographie/Pascale Platel, 15 u
- Theater: Weerhuisje, 16.15 u
- Literatuur: Zulma kortverhalen, 16.30 u
- Film: Kortfilms Leuven Kort 99, 17 u
- Theater: Last/studenten Herman Teirlinck, 19 u
- Literatuur/muziek: performance Jan Simoen, 20.30 u
- Literatuur/muziek: performance Jef Aerts en Kolinsky, 21.30 u
- Muziek: Salomon's Mind & No Deposit, 22 u

Vrijdag 10 maart

- Theater: Toonmoment workshop Meisje Niemand/IABULEUS, 15 u
- Theater: Try out Grond/Het Kreng, 15.30 u
- Beeldend: Toonmoment Objectenparade/Mooss vzw, 16.30 u
- Muziek: Strange Attractors, 20 u
- Dans: Adsec/Natascha Pire & Randi De Vlieghe, 21 u
- Muziek: Les voleurs de coeur, 22 u

Achter het ijzeren hek van Doornroosje

Waast gewone boeken en een tijdschriftenkollektie huist in de centrale bibliotheek een bijzonder archief. Het universiteitsarchief tracht een tastbaar beeld te geven van hoe het hier ooit geweest is. Naast de beleidsdokumenten van vele rektoren, Veto's, affiches, bierklakken en kringbladen zitten de meest onmogelijke snuisterijen hier opgeborgen. Dit gaat van een proefbuisje met professorenzaad, edele vlechtjes en eksotische blikvoeding tot een Hollandse schedel, tentoongesteld in het studentenmuseum. Deze geestelijke leider wordt nog regelmatig door onze Noorderburen opgehaald om de activiteiten van zijn volgelingen bij te wonen.

Archivaris Marc Derez, genesteld boven het wenteltrapje achteraan in de bib is een duchtig verzamelaar en zorgt voor de vlotte verwerking van al dit materiaal. Reeds twintig jaar is deze historicus aan het werk met hopen papierwerk. Ooit begonnen als jobstudent dook hij na een duister verleden weer op in het universiteitsarchief. Daar werkt hij met professor Roegiers, een collega-historicus en anderhalve mankracht. Samen stellen ze orde op zaken in het archief en zorgen ze voor een vriendelijk onthaal van de bezoekers.

Veto: Een universiteit bevat een schat aan informatie. Hoe begint u aan zo'n titanenwerk?
Marc Derez: «Samen met andere mensen trachten we een heel aantal papieren bij elkaar te brengen omtrent het Leuvense leven. Mijn job is in zekere zin dwelen met de kraan open. Er moet een selectie gemaakt worden en die is niet rationeel. Misschien is het een beetje konservatief, maar we bewaren in de eerste plaats gegevens van het beleid en de rektor, eerder dan loonbriefjes van werknemers aan de unif. Aan de andere kant zijn studentenarchieven natuurlijk heel interessant om een meer maatschappelijke reflectie te hebben. Studenten zijn uiteindelijk ook de enige bestaansreden van de unif. Ook hier moeten we ons op centrale organen richten. De Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie (Loko) zal dan ook meer aandacht krijgen dan een kleine, lokale biervereniging. Heel belangrijk is het orgaan van Loko dat de subsidies verdeelt. De kringen zullen hun activiteiten trachten te promoten, zodat hun werking heel zichtbaar wordt voor Kringraad. Dat is ook goed voor het archief. Toch moeten we constateren dat we vaak niet voldoende tijd hebben om het archief bij te houden. Er moeten ook boeken geschreven en tentoonstellingen georganiseerd worden. Momenteel zijn we onder andere bezig met een boek over de stichting van de universiteit.»

Mispeuteren

Veto: De tralies voor het tabularium suggereren een speciale beveiliging. Wil men hiermee diefstal voorkomen?

Derez: «Eerst en vooral zijn er geen speciale maatregelen genomen in verband met de veiligheid. Wanneer studenten de wenteltrap in het torentje bestijgen en dan door het ijzeren hek van Doornroosje stappen, zijn ze de beveiliging eigenlijk al doorgelopen. De tralies zorgen voor de geheimzinnige maar ook respectabele sfeer. Hierdoor gaan de studenten vanzelf nauwkeurig met de boeken om. Er wordt weinig gestolen. Als er iets kwijt is, is het meestal onze eigen schuld. Veel van die dingen zijn niet gemakkelijk te kataloogeren. Het materiaal is heel divers en er zit heel wat geheugenwerk bij. Wel herinner ik me dat we wetenschappelijk personeel betrappt hebben op het meenemen van archiefmateriaal. Dat was wel een beetje gênant. Ook herinner ik me signalementen over professoren, die in de andere bibliotheken iets mispeuterd hadden. Toch is diefstal eerder een probleem op de kunstafdeling van deze bibliotheek.»

Veto: Het archief heeft ook centen nodig om bepaalde zaken te restaureren. Hebt u sponsors die u daarbij helpen?

Derez: «Het archief kent geen sponsoring. We worden puur onderhouden door de KU Leuven. Wel hebben de families Spoelberg (de vroegere eigenaars van Interbrew)

en Arenberg, waarover een publikatie wordt uitgegeven, een belangrijke bijdrage geleverd aan het archief. Vooral voor de restauratie zijn ze bereid om wat te sponsoren. Misschien kan er in de toekomst wat meer promotie gemaakt worden voor het studentenmuseum. Op die manier maken we kans op sponsors.»

Taksvrij

Veto: U verzamelt in het archief en museum van het Vlaamse studentenleven tipische voorwerpen van de student over verschillende jaren heen. Bestaat er volgens u nog zoiets als een studentenkultuur?

Derez: «Lang geleden, voor de Franse revolutie, waren de studenten een duidelijk

Leuven. Door de demokratisering van het onderwijs kwamen er veel studenten uit de middenklasse naar Leuven. De vlag met de Vlaamse Leeuw werd vervangen door de rode vlag. Die is ondertussen ook opgevouwen en ik heb niet echt de indruk dat een andere vlag in de plaats is gekomen. Mijn perceptie is dat de kritische studentenbeweging uit de jaren zestig dood is. In de jaren zeventig werd het politieke profiel ingeruild voor het culturele profiel. Het is ook in die tijd dat het Stuc ontstond. Misschien is de idee dat studenten per se op de barrikades moeten staan een romantisch drogbeeld waaraan we verhangen zijn. Het is hier inderdaad honderd jaar zo geweest, maar in Nederland was dat niet zo.»

Veto: Is het voor oud-studenten erg aangrijpend om affiches en voorwerpen te aanschouwen in het museum?

Derez: «Ja, de oud-studenten komen hier het mitische Leuven herbeleven. Ze zijn nostalgisch naar de onbeperkte mogelijkheden uit hun jeugd, naar de vele lieven die ze hier hadden. Hoe grijzer je slapen worden, hoe mooier je studententijd.»

Veto: Brengen alle studentenverenigingen hun materiaal binnen in het archief?

Derez: «Nee, Historia is een absoluut voor-

staan ook studentenhuwelijken die in de vijftigerjaren met dwang afgesloten werden. Ik heb later in tessen namen gevonden van personen die iets mispeuterd hadden. Dat kan echt niet, want het is een directe schending van de privacy. Daarnaast liggen in het archief ook oorlogsdossiers. Die bevatten alle formulieren die de studenten na de tweede wereldoorlog moesten invullen in verband met de kollaboratie. Als die mensen nog leven of kinderen hebben, dan geef ik die informatie niet vrij. Wel moet een onderscheid gemaakt worden tussen studenten en journalisten die om materiaal komen vragen. Aan journalisten geef ik veel minder snel iets mee, omdat zij meestal uit zijn op sensatie en de gegevens sneller zullen verspreiden. Voor een tesisstudent zal ik me meer uitsloven.»

Trutten

Veto: Komen alle studenten wel naar het archief om materiaal te zoeken? Het lijkt hier toch een ideale plaats om grootse liefdesverklaringen af te leggen?

Derez: «Vrijde koppeltjes ben ik hier nog niet tegengekomen. Wel staat de bib bekend als de ideale plaats voor sexual intercourse. Dat was vooral vroeger het geval. Toen moesten de meisjes op de eerste banken zitten, gevolgd door een rij paters of nonnen, die hen van de jongens moesten scheiden. De omgang tussen meisjes en jongens lag veel moeilijker. Tussen de rekken van de bib bleef je dan ver van het

(foto Steven Van den Eede)

onderscheiden aparte maatschappelijke groep die ook over een heel aantal voorrechten beschikten: ze werden berecht voor de rechtbank van de universiteit die hen mild veroordeelde. Ze moesten nauwelijks belasting betalen en dronken taksvrij bier en wijn. De opbrengst ging trouwens naar de bibliotheek. Na de Franse revolutie waren die voorrechten niet langer mogelijk. De behoefte van de studenten om zich te onderscheiden uitte zich op een folkloristische manier: de petten- en lintenkultuur. In de jaren zestig ontstond er een algemene jongerenkultuur, bovendien stelde de voorhoede van de studentenbeweging zich zeer negatief op tegenover het onderscheid tussen student en niet-student. In de konservatieve jaren tachtig komen de petten en linten weer tevoorschijn, maar niet meer zo overheersend als indertijd.»

Barrikade

Derez: «Een ander aspect is de studentenpolitiek. In de negentiende eeuw was de studentenbeweging gericht op de Vlaamse beweging. De Blauwvoet en de Vlaamse leeuw blijven tot de jaren zestig, zeventig in

beeld. Ook Medica en Germania werken goed mee. Van Ekonomika heb ik echter slechts materiaal tot de jaren vijftig. De wildgroei aan verenigingen en clubs maken het een archivaris onmogelijk alles te verzamelen. Ook gaat — in deze snelle generatie — veel correspondentie via e-mail verloren. Sommige kringen brengen niets naar het archief. Daarom zou ik een oproep willen doen aan alle clubs, fakulteitskringen en politieke kringen om alle informatie en materiaal naar het archief te brengen wanneer ze op het einde van het jaar de zolder opruimen. Ook studenten zou ik willen vragen hun dierbare rommel naar hier te brengen als ze uit Leuven vertrekken.»

Veto: Mensen die naar het archief komen hebben allerhande informatie nodig. Kan u alles vrijgeven? Hoe ver gaat u om studenten te helpen?
Derez: «Meestal zijn we vrij soepel met het verschaffen van informatie aan de studenten. We zijn misschien niet altijd even ordelijk, maar we ontvangen de studenten altijd vriendelijk. Wel heb ik in de loop der jaren geleerd om voorzichtig te zijn met het vrijgeven van materiaal. Ik besef dat ik soms te ver ben gegaan. Dit is bijvoorbeeld het geval geweest bij tuchtdossiers: daarin

wakend oog van de prof. De eerste meisjes op de unif werden ook als onaantrekkelijk beschouwd. Ze waren ofwel trutten, ofwel femmes fatales, die je van je studies allelden. In het reglement van de universiteit stond dan ook dat een meisje niemand van het ander geslacht, tenzij familie, mocht binnenlaten op kot. Ook werden de treinkoepes zodanig georganiseerd dat meisjes gescheiden van jongens reisden.»

Veto: Affiches voor TD's met bijna blote dames bewijzen tegenwoordig het tegenovergestelde. Wat was de rol van de studentenkringen bij de emancipatie van de vrouw?

Derez: «De rol van de studentenkring is zeer groot geweest. Ze hebben de meisjes stilaan geïntegreerd in het studentenleven. Zo mochten ze meedoen aan activiteiten en werd de omgang met jongens gemakkelijker. Wat die posters met blote madammen betreft, er wordt daar wel eens via e-mail over gediscussieerd tussen profen die bemerken dat dat vroeger toch allemaal niet kon.»